

Den 12. november 2006

Udkast til Forslag

til

Lov om undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning af miljøskader¹ (Miljøskadeloven)

Kapitel 1

Formål m.v.

§ 1. Med loven tilsigtes, at den ansvarlige for en miljøskade eller en overhængende fare for miljøskade forebygger og afhjælper en miljøskade eller en overhængende fare herfor og afholder alle omkostninger herved.

§ 2. Loven finder anvendelse på en miljøskade eller overhængende fare for en miljøskade, som myndigheden i medfør af lov om miljøbeskyttelse, lov om beskyttelse af havmiljøet, lov om vandforsyning mv., lov om naturbeskyttelse, lov om skove, lov om vandløb, lov om jagt og vildtforvaltning, lov om råstoffer, lov om miljø og genteknologi, og lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken, har truffet afgørelse om, skal behandles efter denne lov.

Stk. 2. Miljøministeren kan bestemme, at loven tillige finder anvendelse på en miljøskade eller en fare for en miljøskade, som en myndighed efter anden lovgivning har truffet afgørelse om, skal behandles efter denne lov.

Stk. 3. Loven finder ikke anvendelse på en miljøskade, hvis der er gået mere end 30 år, siden den emission, begivenhed eller hændelse, der førte til miljøskaden, har fundet sted.

§ 3. Loven omfatter undersøgelse og afhjælpning af en miljøskade, samt forebyggelse og undersøgelse af en overhængende fare for en miljøskade, der er forvoldt ved en erhvervsmæssig eller offentlig aktivitet.

§ 4. Loven berører ikke den ansvarlige for en miljøskade eller en overhængende fare for miljøskades ret til at begrænse sit ansvar i overensstemmelse med sølovens kapitel 9.

Definitioner

§ 5. Ved miljøskade på beskyttede arter eller internationale naturbeskyttelsesområder forstås en skade, som medfører en betydelig negativ virkning på opnåelsen eller opretholdelsen af den gunstige bevaringsstatus for sådanne arter og områder. Virkningen vurderes i forhold til den hidtidige tilstand under hensyn til kriterierne i bilag 1. Skader, der skyldes handlinger, som

¹) Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/35/EF af 21. april 2004 om miljøansvar for så vidt angår forebyggelse og afhjælpning af miljøskader (EF-Tidende 2004 nr. L 143, side 56).

udtrykkeligt er godkendt af myndighederne i forbindelse med godkendelse af planer og projekter, der kan påvirke arterne eller områderne, er ikke omfattet af loven.

Stk. 2. Ved miljøskade på vandmiljøet forstås en skade, som medfører en betydelig negativ påvirkning af de pågældende vandressourcers økologiske, kemiske eller kvantitative tilstand og/eller økologiske potentiale. Skade på vandmiljøet omfatter ikke skader, som medfører manglende opnåelse af god grundvandstilstand, god økologisk tilstand eller, hvor det er relevant, godt økologisk potentiale, eller manglende forebyggelse af forringelse af et overfladevandområdes eller en grundvandsforekomsts tilstand, som skyldes

- 1) nye ændringer af overfladevandområdets fysiske karakteristika eller forandringer i grundvandsforekomsternes niveau, omfattet af § 17, stk. 1 i miljømålsloven, eller
- 2) nye bæredygtige menneskelige udviklingsaktiviteter, omfattet af § 17, stk. 2 i miljømålsloven.

Stk. 3. Ved miljøskade på jord forstås en jordforurening, der medfører en betydelig risiko for, at menneskers sundhed påvirkes negativt som følge af en direkte eller indirekte tilførsel af stoffer, præparater, organismer eller mikroorganismer til jord eller undergrund.

Stk. 4. Skade er en negativ målelig ændring i en naturressource eller målelig forringelse af en naturressources udnyttelsesmuligheder, som er indtrådt direkte eller indirekte.

Stk. 5. Uanset bestemmelserne i stk. 1-4, er der ikke tale om miljøskade eller overhængende fare for miljøskade, hvis skaden eller den overhængende fare for skade er forvoldt ved

- 1) diffus forurening,
- 2) krig, borgerlige uroligheder, nuklear stråling eller naturkatastrofer,
- 3) aktiviteter fra orlogsskibe og andre skibe, der ejes eller benyttes af en stat, i det omfang deres aktiviteter hovedsagelig tjener forsvarsformål eller den internationale sikkerhed eller udelukkende tjener til at beskytte mod naturkatastrofer,
- 4) hændelser, for hvilke reglerne om ansvar eller erstatning falder ind under anvendelsesområdet af
 - a) konventionen af 27. november 1992 om det privatretlige ansvar for skader ved olieforurening,
 - b) konventionen af 27. november 1992 om oprettelse af en international fond for erstatning af skader ved olieforurening,
 - c) konventionen af 23. marts 2001 om civilretligt ansvar for forureningsskader forårsaget af bunkersolie,
 - d) konvention af 3. maj 1996 om ansvar og erstatning for skader opstået i forbindelse med søtransport af farlige og skadelige stoffer, og
 - e) fremtidige ændringer af disse konventioner,

forudsat disse konventioner, henholdsvis fremtidige ændringer heraf, er trådt i kraft for Danmark.

Stk. 6. Ved overhængende fare for miljøskade forstås tilstrækkelig sandsynlighed for, at en miljøskade vil indtræde i nær fremtid.

§ 6. Ved den ansvarlige forstås adressaten for myndighedens afgørelse efter lov om miljøbeskyttelse, lov om beskyttelse af havmiljøet, lov om vandforsyning mv., lov om naturbeskyttelse, lov om skove, lov om vandløb, lov om jagt og vildtforvaltning, lov om råstoffer, lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken og lov om miljø og genteknologi om, at der foreligger en miljøskade eller en overhængende fare for miljøskade, som skal behandles efter denne lov.

§ 7. Ved offentlig eller erhvervsmæssig aktivitet, jf. § 3, forstås enhver aktivitet, der udføres i forbindelse med en økonomisk aktivitet, en forretning eller en virksomhed, uanset om denne er privat eller offentlig og uanset om den udføres med eller uden økonomisk gevinst for øje.

§ 8. Ved forebyggende foranstaltninger forstås foranstaltninger, der træffes, når en begivenhed, handling eller unkladelse har medført en forøget fare for at en miljøskade indtræder, med henblik på at forebygge eller minimere den pågældende miljøskade.

§ 9. Ved afhjælpende foranstaltninger forstås enhver foranstaltning eller kombination af foranstaltninger, herunder afbødende eller foreløbige foranstaltninger, der tjener til at genoprette, genskabe eller erstatte skadede naturressourcer eller udnyttelsesmuligheder eller til at tilvejebringe tilsvarende alternativer til disse naturressourcer eller udnyttelsesmuligheder, jf. bilag 2.

§ 10. Ved naturressource forstås beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder, vand og jord. Ved udnyttelsesmuligheder og naturressourcers udnyttelsesmuligheder forstås en naturressources funktioner til gavn for en anden naturressource eller for offentligheden.
Stk. 2. Ved beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder forstås internationale naturbeskyttelsesområder udpeget i medfør af lov om miljømål m. v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder samt arter omfattet af Miljøministeriets bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Stk. 3. Ved vand forstås overfladevand og grundvand, som omfattet af miljømålsloven.

§ 11. Ved hidtidig tilstand, jf. bilag 2, forstås den tilstand, naturressourcerne og disses udnyttelsesmuligheder ville have befundet sig i på det tidspunkt, hvor skaden indtræffer, hvis miljøskaden ikke var indtruffet.

Stk. 2. Den hidtidige tilstand bedømmes på grundlag af de bedst foreliggende oplysninger.

§ 12. Ved retablering, herunder naturlig retablering, jf. bilag 2, forstås for så vidt angår skader på vand og beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder tilbageførelse af skadede naturressourcer eller udnyttelsesmuligheder til deres hidtidige tilstand.

Kapitel 2

Foranstaltninger ved forværring af miljøskade eller overhængende fare for en miljøskade

§ 13. Den ansvarlige skal straks underrette miljøministeren, hvis miljøskaden forværres eller den overhængende fare for, at miljøskade indtræffer, forøges.

Stk. 2. Den ansvarlige skal på anmodning af miljøministeren give alle oplysninger, som den ansvarlige er i besiddelse af, og som kan have betydning for vurderingen af ændringen i miljøskaden eller den overhængende fare herfor.

§ 14. Den ansvarlige skal i tilfælde af en forværring af miljøskaden eller forøgelse af den overhængende fare for en miljøskade straks søge følgerne heraf effektivt afværget eller forebygget, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Forsvarsministeren forestår afværgeforanstaltninger på havet og de kystnære dele af søterritoriet for så vidt angår tilførsel til havet af olie og kemikalier fra skibe. Hvis afværgeforanstaltninger efter stk. 1 medfører udgifter skal sådanne udgifter bæres af den ansvarlige.

§ 15. Underretning efter § 13, stk. 1, bevirker ingen indskrænkning i den ansvarliges pligt til at søge følgerne af en forværring af miljøskaden effektivt afværget eller faren for, at miljøskaden indtræder, forebygget, ligesom det ikke fritager for forpligtelsen til at foretage afhjælpende foranstaltninger i henhold til lovens bilag 2.

Sikkerhedsstillelse

§ 16. Den ansvarlige for en miljøskade eller en overhængende fare herfor skal stille sikkerhed over for miljøministeren, henholdsvis forsvarsministeren for de forpligtelser, som påhviler den ansvarlige efter denne lov. Sikkerhedsstillelsen skal dække miljøministerens, henholdsvis forsvarsministerens udgifter til sagsbehandling og til håndhævelse af forpligtelserne ved en selvhjælpshandling, jf. §§ 41 og 42.

Stk. 2. Miljøministeren, henholdsvis forsvarsministeren fastlægger sikkerhedsstillelsens konkrete størrelse og andre vilkår ved meddelelse af påbud til den ansvarlige.

Stk. 3. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om meddelelse af påbud efter stk. 2, herunder om beregning og efterfølgende regulering af sikkerhedsstillelsens størrelse.

Kapitel 3

Påbud til den ansvarlige for miljøskade eller for overhængende fare for miljøskade

Påbud om oplysninger, udførelse af undersøgelser m.v.

§ 17. Miljøministeren skal snarest muligt påbyde til den ansvarlige for egen regning at

- 1) give de oplysninger, som har betydning for vurderingen af afhjælpende foranstaltninger vedrørende en miljøskade, eller for vurderingen af forebyggende foranstaltninger ved en overhængende fare for, at en miljøskade indtræder, og
- 2) klarlægge, hvordan følgerne af miljøskaden, eller den overhængende fare for miljøskade afhjælpes eller forebygges.

Stk. 2. Den ansvarlige kan herunder påbydes for egen regning at foretage prøveudtagning, analyser og måling af stoffer og lign. med henblik på at klarlægge årsagerne til og virkningerne af miljøskaden, forværringen af miljøskaden eller den overhængende fare for forværringen samt miljøskadens art og omfang.

§ 18. Viser oplysninger tilvejebragt efter § 17 eller på anden vis, at miljøskaden, eller den overhængende fare herfor med overvejende sandsynlighed ikke kan være forvoldt af adressaten for myndighedens afgørelse, jf. § 2, eller stilles der ikke sikkerhed efter § 16, behandles sagen efter reglerne i den lovgivning, i henhold til hvilken afgørelsen om, at der er tale om en miljøskade eller en fare for miljøskade er truffet.

Påbud om forebyggende og afhjælpende foranstaltninger

§ 19. Miljøministeren kan påbyde den ansvarlige at træffe de nødvendige forebyggende foranstaltninger i forbindelse med en overhængende fare for miljøskade, jf. dog stk. 3 og 4.

Stk. 2. Ministeren kan påbyde den ansvarlige at træffe de nødvendige forebyggende foranstaltninger med henblik på at begrænse eller forhindre yderligere miljøskade, jf. dog stk. 3 og 4.

Stk. 3. Forsvarsministeren forestår de forebyggende foranstaltninger efter stk. 1 og 2 på havet og de kystnære dele af søterritoriet for så vidt angår tilførsel til havet af olie og kemikalier fra skibe.

Stk. 4. Miljøministeren forestår de forebyggende foranstaltninger efter stk. 1 og 2, som vedrører andre tilførsler fra skibe end nævnt i stk. 3.

Stk. 5. Udgifter som følge af foranstaltninger efter stk. 3 og 4 skal bæres af den ansvarlige.

§ 20. Miljøministeren skal påbyde den ansvarlige at afhjælpe en miljøskade på vandmiljøet eller beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder i overensstemmelse med retningslinjerne i bilag 2.

Stk. 2. Miljøministeren forestår de afhjælpende foranstaltninger efter stk. 1 på havet og de kystnære dele af søterritoriet, når der sket en tilførsel fra skibe, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Forsvarsministeren forestår bekæmpelse af olie- og kemikaliefurening på havet og de kystnære dele af søterritoriet, når der er sket en tilførsel fra skibe.

Stk. 4. Udgifter som følge af foranstaltninger efter stk. 2 og 3 skal bæres af den ansvarlige.

Stk. 5. For miljøskader på jord meddeler miljøministeren snarest muligt den ansvarlige påbud om at fjerne en konstateret forurening og genoprette den hidtidige tilstand eller foretage tilsvarende afhjælpende foranstaltninger.

§ 21. Er der indtruffet flere miljøskader på en sådan måde, at afhjælpende foranstaltninger efter § 20 ikke kan iværksættes samtidigt, afgør miljøministeren, hvilken miljøskade der skal afhjælpes først under hensyntagen til bl.a. de berørte miljøskaders art, udbredelse og alvor, muligheder for naturlig reetablering og risikoen for menneskers sundhed.

§ 22. Påbud efter §§ 17, 19 og 20 kan meddeles uanset om den ansvarlige har rådighed over den ejendom, hvor der er påvist en miljøskade eller en overhængende fare for miljøskade.

Stk. 2. Hvis den ansvarlige for aktiviteten ikke har rådighed over ejendommen, kan miljøministeren meddele påbud til den, der har rådighed over ejendommen om at tåle, at undersøgelser og afhjælpende foranstaltninger gennemføres ved den ansvarlige for aktiviteten.

§ 23. Miljøministeren lader oplysninger om påbud, der er meddelt efter dette kapitel eller forvarslet, tinglyse på ejendommen for påbudsadressatens regning, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Hvis et påbud, der er forvarslet, ikke meddeles endeligt, skal miljøministeren dække påbudsadressatens tinglysningsudgift.

Stk. 3. Miljøministeren lader tinglysningen af påbud aflyse, når påbudet er efterkommet.

Kapitel 4 *Administrative bestemmelser*

Afgørelser

§ 24. Klageberettigede efter § 38 kan anmode miljøministeren om at træffe foranstaltninger efter kapitel 2 til 4.

Stk. 2. En anmodning efter stk. 1, skal være ledsaget af relevante oplysninger og data om den forvoldte miljøskade.

§ 25. Inden miljøministeren træffer afgørelse efter § 20, foretager ministeren offentlig annoncering af et udkast til afgørelse. Annonceringen kan ske på Miljøministeriets hjemmeside og skal som minimum indeholde oplysning om:

- 1) Miljøministeriets adresse,
- 2) at de klageberettigede har ret til at se udkastet til afgørelse og til at kommentere udkastet inden for en frist på 4 uger fra annonceringen, samt
- 3) hvortil kommentarer og spørgsmål kan rettes.

§ 26. Afgørelser efter denne lov meddeles skriftligt til adressaten og de klageberettigede personer, organisationer og myndigheder, jf. § 38, og de myndigheder, der i øvrigt har været inddraget i sagens behandling.

Stk. 2. Underretning til de personer, der er nævnt i § 38, stk. 1, nr. 2 kan dog finde sted ved offentlig annoncering. Der skal altid foretages offentlig annoncering af afgørelser efter § 20.

Stk. 3. Annoncering af afgørelser kan ske på Miljøministeriets hjemmeside.

§ 27. Påbud skal indeholde en frist for afgørelsens efterkommelse. Når der foreligger særlige forhold, kan det dog bestemmes, at påbud skal efterkommes straks.

Stk. 2. Når særlige grunde taler for det, kan miljøministeren bestemme, at klager over påbud ikke skal have opsættende virkning.

§ 28. Miljøministeren, henholdsvis forsvarsministeren kan bemyndige en under ministeriet oprettet statslig myndighed eller efter forhandling med vedkommende minister andre statslige myndigheder til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte regler om adgangen til at påklage afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder at afgørelser ikke skal kunne påklages.

Stk. 3. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om udøvelsen af de beføjelser, som en anden statslig myndighed efter forhandling med vedkommende minister bliver bemyndiget til at udøve efter stk. 1.

Stk. 4. Miljøministeren kan efter forhandling med KL fastsætte regler om, i hvilket omfang de beføjelser, der er henlagt til miljøministeren, kan overføres til kommunalbestyrelsen, og om behandlingen af sagerne.

§ 29. Miljøministeren kan fastsætte regler om eller bestemme, at kommunalbestyrelsen skal tilvejebringe oplysninger til brug for vurderingen af forhold, der reguleres efter denne lov inden for den enkeltes kommunes område.

Stk. 2. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om eller bestemme, at den ansvarlige skal tilvejebringe oplysninger om dennes foranstaltninger, herunder påbudte foranstaltninger i henhold til denne lov.

Stk. 2. I regler eller bestemmelser efter stk. 1 og 2 kan det fastsættes, at oplysningerne skal afgives i en bestemt form.

Adgang til ejendom

§ 30. Miljøministeren, henholdsvis forsvarsministeren har, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse, jfr. dog stk. 2, adgang til offentlige og private ejendomme, lokaliteter og transportmidler for at føre tilsyn efter § 40 og for at foretage foranstaltninger efter kapitel 2-3 og §§ 41 og 42. Miljøministeren, henholdsvis forsvarsministeren har herunder adgang til fotografering, kopiere eller medtage dokumenter samt medtage

andre genstande uden vederlag. Kvittering for medtagne genstande skal udleveres. Tilsvarende gælder de personer, der af vedkommende minister er bemyndiget hertil.

Stk. 2. Adgang efter stk. 1 kræver retskendelse, hvor adgangen sker med henblik på at lade påbudte foranstaltninger udføre, jf. § 41, stk. 1. Der kræves dog ikke retskendelse hvis

- 1) der foreligger en situation som beskrevet i § 41, stk. 2, eller
- 2) adgangen til at gennemføre undersøgelsespåbud eller påbud om at gennemføre forbyggende foranstaltninger er påkrævet for at forebygge den i § 41, stk. 2, nævnte situation opstår.

Stk. 3. Politiet yder myndigheder og personer, der af disse er bemyndiget hertil, bistand ved udøvelse af beføjelserne efter stk. 1. Miljøministeren kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler herom.

Kapitel 5

Gebyrer

§ 31. Miljøministeren, henholdsvis forsvarsministeren opkræver et sagsbehandlingsgebyr hos den ansvarlige for miljøskaden eller faren herfor til dækning af myndighedens omkostninger i forbindelse med behandling af sagen om miljøskade efter lovens kapitel 2-4. Gebyret tillægges udpantningsret.

Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte regler om sagsbehandlingsgebyret, herunder om hvorledes gebyret opgøres, forfaldstid m.v.

Stk. 3. Ministeren kan fastsætte nærmere regler om betaling af rente ved manglende eller forsen betaling af gebyret. Forrentningen sker fra forfaldsdagen for gebyret. Gebyret forrentes med 1,3 pct. månedlig rente for hver påbegyndt måned fra den 1. i den måned, i hvilken gebyret skal betales, dog mindst 50 kr.

§ 32. Ubetalte krav, som i medfør af § 31 er tillagt udpantningsret, samt renter heraf kan tillige inddrives ved indeholdelse i løn m.v. efter reglerne for inddrivelse af personlige skatter i kildekattelev.

Stk. 2. Restanceinddrivelsesmyndigheden kan eftergive krav efter stk. 1 efter reglerne i opkrævningsloven.

Forældelse

§ 33. Krav på udgifter ved gennemførelsen af selvhjælpshandlinger i henhold til denne lov forældes 5 år efter den dato, hvor foranstaltningerne er afsluttet, eller hvor den ansvarlige for aktiviteten, som har forvoldt miljøskaden eller fremkaldt den overhængende fare for miljøskade, er blevet identificeret. Den seneste dato af disse lægges til grund. Med hensyn til afbrydelse og suspension af forældelsesfristen gælder lovgivningens almindelige regler herom.

Forholdet til almindelige erstatningsregler

§ 34. Loven begrænser ikke adgang til erstatning efter almindelige regler i eller uden for kontrakt eller i medfør af regler, som er fastsat i eller i medfør af anden lovgivning.

Kapitel 6

Klage og søgsmål

§ 35. Afgørelser efter loven kan påklages til det nævn, der er klageinstans i forhold til afgørelsen om, at der foreligger en miljøskade eller overhængende fare for en miljøskade, der skal behandles efter denne lov.

Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at afgørelser kan påklages til Miljøklagenævnet eller Naturklagenævnet uanset bestemmelsen i stk. 1.

§ 36. § 102, § 104, stk. 1 og 2, § 105, § 106 og § 109 i lov om miljøbeskyttelse tilsvarende anvendelse ved Miljøklagenævnets behandling af sager efter § 35.

Stk. 2. Klage til Miljøklagenævnet indgives skriftligt til miljøministeren, der videresender den til Miljøklagenævnet ledsaget af den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

Stk. 3. Klage skal være indgivet inden 4 uger fra afgørelsens meddelelse. Når offentlig annoncering finder sted, jf. § 26, stk. 2, regnes klagefristen dog altid fra annonceringens dato. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Stk. 4. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om klagenævnets sammensætning og virksomhed ved behandlingen af sager i henhold til denne lov.

Stk. 5. En klage har opsættende virkning for et påbud, medmindre Miljøklagenævnet bestemmer andet, jf. dog § 27, stk. 2.

§ 37. For afgørelser, der kan påklages til Naturklagenævnet, er klagefristen 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Når offentlig annoncering finder sted, jf. § 26, stk. 2, regnes klagefristen dog altid fra annonceringens dato. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Stk. 2. Klage indgives skriftligt til miljøministeren, der videresender den til Naturklagenævnet ledsaget af den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

Stk. 3. Naturklagenævnets formand kan på nævnets vegne træffe afgørelse i klage efter loven, når klagen skønnes ikke at indeholde spørgsmål af væsentlig interesse i forhold til lovens formål.

Stk. 4. En klage har opsættende virkning, medmindre Naturklagenævnet bestemmer andet, jf. dog § 27, stk. 2.

§ 38. Miljøministerens afgørelser kan påklages af:

- 1) afgørelsens adressat,
- 2) enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald,
- 3) landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål,
- 4) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres vedtægter har til formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser,
- 5) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- 6) lokale foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, og
- 7) berørte myndigheder.

Stk. 2. Lokale afdelinger af landsdækkende foreninger eller organisationer er ikke omfattet af stk. 1.

Stk. 3. Ved klage efter stk. 1, nr. 3, 4 og 6, kan klagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved at indsende vedtægter eller på anden måde.

§ 39. Søgsmål til prøvelse af afgørelser efter loven eller regler udstedt i medfør af loven skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt annonceret, regnes søgsmålsfristen dog altid fra datoen for annoncering.

Kapitel 7 *Tilsyn og håndhævelse*

§ 40. Miljøministeren fører tilsyn med, at loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes, og at afgørelser efterkommes.

§ 41. Miljøministeren kan på påbudsadressatens regning lade påbudte foranstaltninger udføre, når den fastsatte frist er udløbet.

Stk. 2. I tilfælde af overhængende alvorlig fare for sundheden eller hvor øjeblikkelige indgreb er påkrævet for at afværge miljøskadens udbredelse eller indtræden, foretager miljøministeren det nødvendige uden påbud og for den ansvarliges regning.

§ 42. I tilfælde, hvor § 10 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter finder anvendelse, kan miljøministeren udføre nødvendige undersøgelser for den ansvarliges regning til belysning af forhold, som denne ellers er eller kunne være pålagt at afgive oplysninger om.

Straf m.v.

§ 43. Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes med bøde den, der

- 1) undlader at efterkomme afgørelser efter loven, jf. dog nr. 5
- 2) undlader at underrette efter § 13, stk. 1,
- 3) afgiver urigtige eller vildledende oplysninger efter § 13, stk. 1 og 2, eller § 17
- 4) undlader at afværge eller forbygge efter § 14, stk. 1,
- 5) undlader at efterkomme afgørelse om at etablere sikkerhedsstillelse efter § 16, medmindre den manglende sikkerhedsstillelse skyldes den ansvarliges økonomiske forhold,
- 6) modvirker adgangen til en ejendom, lokalitet eller transportmiddel i strid med § 30.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i indtil 2 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er

- 1) voldt skade på miljøet eller fremkaldt fare derfor, eller
- 2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herunder ved besparelser.

Stk. 3. Stk. 2 finder ikke anvendelse på overtrædelser begået fra udenlandske skibe, medmindre overtrædelsen er begået i indre territorielt farvand. For overtrædelser begået fra udenlandske skibe i ydre territorielt farvand kan straffen stige til fængsel i indtil 2 år, hvis der er tale om forsætlig og alvorlig forurening af havmiljøet.

Stk. 4. Der kan pålægges selskaber mv. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

§ 44. Ransagning i sager om overtrædelse af bestemmelserne i denne lov kan ske i overensstemmelse med retsplejelovens regler om ransagning i sager, som efter loven medfører frihedsstraf.

Kapitel 8 *Ikrafttræden*

§ 45. Loven træder i kraft den 30. april 2007.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på miljøskader, der er forvoldt ved en emission, begivenhed eller hændelse, som finder sted efter den 30. april 2007, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Loven finder ikke anvendelse på miljøskader, der er forvoldt ved en emission, hændelse eller begivenhed, som finder sted efter den 30. april 2007, når den følger af en bestemt aktivitet, som fandt sted og blev afsluttet inden denne dato.

§ 46. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Kriterier, som omhandlet i § 5, stk. 1.

Omfanget af en skade, som medfører negativ påvirkning af indsatsen for at opnå eller opretholde en gunstig bevaringsstatus for beskyttede arter eller internationale naturbeskyttelsesområder, vurderes i forhold til bevaringsstatus på det tidspunkt, hvor skaden indtræffer, deres rekreative værdi og deres evne til naturlig regeneration. Betydelige negative ændringer i forhold til den hidtidige tilstand konstateres ved hjælp af målelige data såsom:

- antallet af individer, deres densitet eller det dækkede areal
- de enkelte individers eller der beskadigede areals rolle i forhold til artens eller naturtypens bevaring, artens eller naturtypens sjældenhed (vurderet lokalt, regionalt og på højere niveau, herunder også på EF-plan)
- artens formeringskapacitet (baseret på den pågældende arts eller bestands egen dynamik), dens levedygtighed eller naturtypens evne til naturlig regeneration (baseret på udviklingen i de arter, der er karakteristiske for naturtypen, eller bestanden af disse arter)
- artens eller naturtypens evne til i løbet af kort tid efter en skade at retablere en tilstand, der skønnes at svare til eller være bedre end den hidtidige tilstand, udelukkende i kraft af artens eller naturtypens egen dynamik og uden anden indgriben end øgede beskyttelsesforanstaltninger.

En skade, hvis påvirkning af menneskers sundhed er dokumenteret, betegnes som en betydelig skade.

Følgende skader skal ikke nødvendigvis betegnes som betydelige skader:

- negative udsving, der er mindre end de naturlige udsving, der anses at være normale for den pågældende art eller naturtype
- negative udsving, der skyldes naturlige årsager eller indgriben i forbindelse med sædvanlig forvaltning af arealer, og som er fastlagt i protokoller eller måldokumenter for den pågældende naturtype, eller som hidtil har været udført af ejere eller operatører
- skade på beskyttede arter eller internationale beskyttelsesområder, for hvilke det er påvis, at de hurtigt og uden indgriben vil retablere enten den hidtidige tilstand eller en tilstand, der udelukkende i kraft af artens eller naturtypens egen dynamik skønnes at svare til eller være bedre end den hidtidige tilstand.

Afhjælpning af miljøskader på vandmiljøet eller beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder, jf. § 20, stk. 1.

Dette bilag indeholder de fælles bestemmelser, der skal følges for at vælge de mest hensigtsmæssige foranstaltninger til at sikre afhjælpning af miljøskader.

Afhjælpning af miljøskader i forbindelse med vandmiljøet eller beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder sker ved, at miljøet føres tilbage til sin hidtidige tilstand ved hjælp af primær, supplerende eller kompenserende afhjælpning, der defineres således:

- a) "primær afhjælpning": en foranstaltning, som fører de skadede naturressourcer og/eller forringede udnyttelsesmuligheder tilbage til eller mod deres hidtidige tilstand,
- b) "supplerende afhjælpning": en foranstaltning, der træffes i relation til naturressourcer og/eller disse udnyttelsesmuligheder for at kompensere for det forhold, at den primære afhjælpning ikke fører til fuldstændig genopretning af de skadede naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder,
- c) "kompenserende afhjælpning": en foranstaltning, der træffes for at kompensere for midlertidige tab af naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder, som indtræder fra datoen for skadens indtræden og indtil det tidspunkt, hvor den fulde virkning af den primære afhjælpning opnås,
- d) "midlertidige tab": tab, der skyldes det forhold, at de skadede naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder ikke kan udføre deres økologiske funktioner eller udnyttes af andre naturressourcer eller af offentligheden, førend de primære eller supplerende foranstaltninger er begyndt at virke. Det består ikke i økonomisk kompensation til borgerne.

Når primær afhjælpning ikke fører til, at miljøet føres tilbage til sin hidtidige tilstand, iværksættes der supplerende afhjælpning. Ydermere iværksættes der kompenserende afhjælpning for at kompensere for midlertidige tab.

Afhjælpning af miljøskader i form af skader på vandmiljøet eller beskyttede arter og internationale beskyttelsesområder indebærer også, at betydelig risiko for, at menneskers sundhed påvirkes negativt, fjernes.

1.1 Mål for afhjælpning

Formålet med primær afhjælpning

- 1.1.1. Formålet med primær afhjælpning er at genoprette skadede naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder eller at føre dem tilbage til eller mod deres hidtidige tilstand.

Formålet med supplerende afhjælpning

1.1.2. Hvis de skadede naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder ikke føres tilbage til deres hidtidige tilstand, iværksættes der supplerende afhjælpning. Formålet med supplerende afhjælpning er at tilvejebringe et tilsvarende niveau for naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder, herunder hvis det er hensigtsmæssigt på en anden lokalitet, som der ville have foreligget, hvis den skadede lokalitet var blevet ført tilbage til sin hidtidige tilstand. Hvor det er muligt og hensigtsmæssigt bør den anden lokalitet være geografisk forbundet med den skadede lokalitet, idet der tages hensyn til den berørte befolknings interesser.

Formålet med kompenserende afhjælpning

1.1.3 Kompenserende afhjælpning iværksættes for at kompensere for midlertidige tab af naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder, indtil der sker retablering. Denne compensation består af yderligere forbedringer for beskyttede arter, internationale naturbeskyttelsesområder eller vandmiljøet enten på den skadede lokalitet eller på en anden lokalitet. Det består ikke i økonomisk compensation til borgerne.

1.2. Fastlæggelse af afhjælpende foranstaltninger

Fastlæggelse af primære afhjælpende foranstaltninger

1.2.1. Mulige foranstaltninger, der direkte fører naturressourcerne og disses udnyttelsesmuligheder tilbage mod deres hidtidige tilstand inden for en kortere tidsfrist eller gennem naturlig retablering skal overvejes.

Fastlæggelse af niveauet for supplerende og kompenserende afhjælpende foranstaltninger

1.2.2. Ved fastlæggelse af niveauet for supplerende og kompenserende afhjælpende foranstaltninger, skal anvendelsen af ækvivalensvurderingsmetoder, hvor naturressource sammenlignes med naturressource og udnyttelsesmulighed med udnyttelsesmulighed, overvejes først. I henhold til disse metoder skal foranstaltninger, der resulterer i naturressourcer og udnyttelsesmuligheder af samme art, kvalitet og kvantitet som de skadede, overvejes først. Hvis dette ikke er muligt, skal der tilvejebringes alternative naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder. F.eks. kan en kvalitetsreduktion udlignes ved en stigning i kvantiteten af de afhjælpende foranstaltninger.

1.2.3. Er det ikke muligt at anvende en ækvivalensvurderingsmetode, hvor naturressource sammenlignes med naturressource og udnyttelsesmulighed med udnyttelsesmulighed, skal alternative vurderingsmetoder anvendes. Den kompetente myndighed kan foreskrive metoden, f.eks. økonomisk værdisætning, med henblik på at fastslå omfanget af de nødvendige supplerende og kompenserende afhjælpende foranstaltninger. Hvis det er muligt at værdisætte de tabte ressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder, men det ikke er muligt at værdisætte de erstattende naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder inden for en rimelig tidsfrist eller inden for rimelige omkostninger, kan den kompetente myndighed vælge afhjælpende foranstaltninger, hvis omkostninger svarer til den anslåede værdi af de tabte naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder.

De supplerende og kompenserende afhjælpende foranstaltninger skal udformes således, at de resulterer i yderligere naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder, der afspej-

ler tidspræferencer og de afhjælpende foranstaltningers tidsprofil. Jo længere tid der f.eks. går, før den hidtidige tilstand er nået, desto mere omfattende kompenserende afhjælpende foranstaltninger, skal der iværksættes (alt andet lige).

1.3. Valg af afhjælpende foranstaltninger

1.3.1 De rimelige afhjælpende foranstaltninger bør vurderes ved brug af de bedste til rådighed stående teknologier ud fra følgende kriterier:

- virkningen af den enkelte foranstaltning på folkesundheden og sikkerheden
- omkostningerne ved at gennemføre foranstaltningen
- sandsynligheden for, at den enkelte foranstaltning opfylder målet
- i hvilken udstrækning den enkelte foranstaltning vil forhindre fremtidig skade og undgå yderligere skade som følge af gennemførelsen af den pågældende foranstaltning.
- i hvilken udstrækning den enkelte foranstaltning gavner hver enkelt komponent af den pågældende naturressource og/eller udnyttelsesmulighed
- i hvilken udstrækning den enkelte foranstaltning tager hensyn til relevante sociale, økonomiske og kulturelle forhold og andre relevante faktorer, der er specifikke for lokaliteten
- hvor lang tid det vil tage, inden genopretningen af miljøskaden bliver effektiv
- i hvilken udstrækning den enkelte foranstaltning medfører genopretning af den lokalitet, hvor miljøskaden er indtrådt
- den geografiske tilknytning til den lokalitet, hvor skaden er indtruffet.

1.3.2. Når de forskellige opstillede muligheder for afhjælpende foranstaltninger vurderes, kan der vælges primære afhjælpende foranstaltninger, som ikke fuldt ud tilbagefører den skadede vandressource eller den beskyttede art eller naturtype til dens hidtidige tilstand, eller som genopretter den langsommere. En sådan beslutning kan kun træffes, hvis der kompenseres for tabet af de naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder på den primære lokalitet, som beslutningen medfører, ved øgede supplerende eller kompenserende foranstaltninger, så det herved tilvejebragte niveau for naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder svarer til det tabte. Dette vil være tilfældet, f.eks. når de tilsvarende naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder kan tilvejebringes et andet sted med lavere omkostninger. Sådanne supplerende afhjælpende foranstaltninger fastlægges i overensstemmelse med reglerne i punkt 1.2.2.

1.3.3. Uanset reglerne i punkt 1.3.2. og i overensstemmelse med § 21, har den kompetente myndighed ret til at beslutte, at der ikke træffes yderligere afhjælpende foranstaltninger, hvis:

- a) de afhjælpende foranstaltninger, der allerede er truffet, sikrer, at der ikke længere foreligger nogen betydelig risiko for at påvirke menneskers sundhed, vandmiljøet eller beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder negativt, og
- b) omkostningerne ved de afhjælpende foranstaltninger, der skal træffes for at nå tilbage til den oprindelige tilstand eller et tilsvarende niveau, ikke står i forhold til den miljømæssige gevinst, der opnås.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger til lovforslaget

Lovforslagets baggrund

Forslaget til denne nye lov om miljøskader skal ses i sammenhæng med forslag til lov om ændring af miljøbeskyttelsesloven, jordforureningsloven, og naturbeskyttelsesloven m.fl..

De foreliggende lovforslag sigter mod at gennemføre Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/35/EF af 21. april 2004 om miljøansvar for så vidt angår forebyggelse og afhjælpning af miljøskader (miljøansvarsdirektivet), (EF-Tidende 2004, nr. L 143, side 56).

Dette lovforslag skal gennemføre de dele af miljøansvarsdirektivet, som regulerer forebyggelse af overhængende fare for en miljøskade og afhjælpning af en indtrådt miljøskade, når der efter sektorlovgivningen er truffet afgørelse om, at der foreligger en overhængende fare for miljøskade eller en miljøskade.

Herudover vil implementeringen indebære ændringer i fiskeriloven under Fødevarerministeriets ressort, som fremsættes primo 2007 og i havneloven og i lov om kystbeskyttelse under Transport- og energiministeriets ressort, som fremsættes til december 2006. [Disse forslag til lovændringer vil indeholde de regler om den ansvarlige og ansvarsgrundlaget, som forslag til lov om ændring i miljøbeskyttelsesloven m.fl. indeholder på Miljøministeriets ressort, eller en bemyndigelse til at udfærdige regler herom i en bekendtgørelse]. Når der er truffet afgørelse efter disse regler, sker sagens videre behandling i forhold til afhjælpning af miljøskade og forebyggelse af en overhængende fare for en sådan miljøskade efter forslaget til lov om undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning af miljøskade, som det gør på Miljøministeriets ressort.

1.2. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/35/EF af 21. april 2004 om miljøansvar for så vidt angår forebyggelse og afhjælpning af miljøskader

1.2.1. Miljøskade

Direktivet stiller krav om, at miljøskader eller overhængende fare for miljøskade forårsaget af erhvervmæssige eller offentlige aktiviteter forebygges og afhjælpes af den ansvarlige. Direktivet medfører ingen ændringer i miljø- og naturmyndigheders forpligtelse til at undersøge, forebygge og/eller afhjælpe konsekvenserne af skader på natur og miljø, hvor denne forpligtelse ikke løftes af skadevolder.

Miljøskaderne er i direktivet defineret som a) skade på arter og internationale naturbeskyttelsesområder beskyttet af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne, som medfører en betydelig negativ påvirkning af indsatsen for at opnå eller opretholde en gunstig bevaringsstatus, b) skade på vandmiljøet, som medfører en betydelig negativ påvirkning af de pågældende vandressourcers økologiske, kemiske eller kvantitative tilstand eller økologiske potentiale, og c) skade på jord, det vil sige en jordforurening, der medfører en betydelig risiko for at menneskers sundhed påvirkes negativt.

Direktivet stiller krav om, at der skal være tale om en negativ målelig ændring i en naturressource (beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder, vand og jord) eller målelig forringelse af en naturressources udnyttelsesmuligheder, som er indtrådt direkte eller indirekte. Ved udnyttelsesmuligheder og naturressourcers udnyttelsesmuligheder forstås en naturressources funktioner til gavn for en anden naturressource eller offentligheden.

Det er ikke enhver skade eller risiko, der vil udgøre en miljøskade – men alene en skade, hvis konsekvenser indebærer en betydelig påvirkning eller risiko.

Der knytter sig nogen usikkerhed til, hvilke krav til påvirkningernes/risikoens omfang der kan udledes af direktivteksten. Meget forsigtig kan der måske peges på, at betydeligt/betydende snarere, eller i hvert tilfælde i lige så høj grad, retter sig mod karakteren af en påvirkning/risiko som mod omfanget heraf. Med andre ord vil f.eks. langvarige påvirkninger af et mindre område måske i højere grad være ”betydelig”, end en kortvarig – kortere varende påvirkning af et stort område.

Samtidig må det med udgangspunkt i proportionalitetsprincippet lægges til grund, at den betydelige skade eller risiko skal have en sådan karakter – et omfang og en almen interesse for andre end den/de umiddelbart berørte, at den kan ”bære” direktivets krav til de kompetente myndigheders håndtering af miljøskaderne, herunder ikke mindst kravene til supplerende og komplementerende foranstaltninger ved afhjælpning af skader på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder og på vand.

Det følger direktivet, at de begreber, der er nødvendige til korrekt fortolkning og anvendelse af den ordning, der fastlægges i dette direktiv, bør defineres, især med hensyn til miljøskade, og at for begreber, der stammer fra anden relevant fællesskabslovgivning, bør definitionen være den samme, så der kan benyttes fælles kriterier og sikres ensartet anvendelse. Dette indebærer, at den skade, der i forhold til *vandramme-* eller *habitatdirektivet* udgør en betydelig negativ påvirkning i forhold til en naturressource, også må gøre det i forhold til *miljøansvarsdirektivet*, og at en sådan skade dermed vil udgøre eller indebære en miljøskade på vand eller beskyttede arter eller habitater.

Direktivet omfatter ikke miljøskader og fare for miljøskade, der forårsages af: a) forurening af diffus art, hvor det ikke er muligt at fastslå årsagssammenhængen, b) væbnede konflikter, borgerkrig, optøjer eller lignende, c) naturbegivenheder, som er usædvanlige, uundgåelige og uafværgelige, d) aktiviteter, som hovedsageligt tjener det nationale forsvar, den internationale sikkerhed eller til at beskytte mod naturkatastrofer, e) hændelser omfattet af Euratom-traktaten eller traktaterne om det civilretlige ansvar for skader forårsaget af håndteringen m.v. af nukleart materiale, f) hændelser omfattet af den Internationale Maritime Organisation (IMO)’s konventioner om olieforurening, bunkerskonventionen og HNS-konventionen (andre farlige og skadelige stoffer), og g) hændelser omfattet af den internationale konvention om det privatretlige ansvar for skader opstået under transport af farligt gods ad vej, jernbane og indre vandveje.

For så vidt angår punkterne f) og g) forudsættes det, at de relevante konventioner er trådt i kraft og er ratificeret af og implementeret i medlemslandet. Olieforurenings- og Globalbegrænsningskonventionerne er trådt i kraft og er ratificeret af og implementeret i Danmark. HNS- og Bunkerskonventionerne er endnu ikke trådt i kraft. De materielle regler til gennemførelse af disse 2 konventioner er gennemført i sølovens kapitel 9a og 11, men ikrafttrædelsen af disse regler afventer den danske ratifikation af de to konventioner, og at de træder i kraft internationalt. Det forventes, at konventionerne vil træde i kraft i løbet af 1-2 år. Danmark er ikke og vil ikke blive part til konventionen om det privatretlige ansvar for skader opstået under transport af farligt gods ad vej, jernbane og indre vandveje.

Derudover kan den ansvarlige begrænse sit økonomiske ansvar for forebyggelse og afhjælpning af en miljøskade efter IMO’s Globalbegrænsningskonvention.

Direktivet finder desuden ikke anvendelse på personskade, skade på privat ejendom eller økonomiske tab og berører ikke rettigheder med hensyn til sådanne skader.

1.2.2. Forebyggende foranstaltninger

Direktivet stiller krav om, at den ansvarlige omgående skal træffe de nødvendige forebyggende foranstaltninger. Såfremt en miljøskade eller en overhængende fare for en miljøskade er indtrådt eller forøges. Direktivet definerer ikke nærmere, hvad disse forebyggende foranstalt-

ninger kan bestå i. Direktivets bilag II, som er gennemført i lovforslagets bilag 2, gælder ikke for disse forebyggende foranstaltninger

Direktivet indeholder endvidere regler om den ansvarliges forpligtelse til omgående at træffe de nødvendige forebyggende og afhjælpende foranstaltninger, at underrette den kompetente myndighed om alle relevante aspekter af situationen, og under alle omstændigheder, hvis den overhængende fare ikke afværges på trods af de forebyggende foranstaltninger samt mulighed for myndighederne til at indhente supplerende oplysninger, påbyde eller give instrukser om hvilke forebyggende foranstaltninger, den ansvarlige skal træffe og til selv efter eget valg at foretage forebyggende foranstaltninger.

1.2.3. Afhjælpende foranstaltninger

Miljøansvarsdirektivet stiller krav om, at er der indtrådt en miljøskade skal den ansvarlige træffe afhjælpende foranstaltninger. Denne afhjælpning defineres som enhver praktisk gennemførlig foranstaltning til øjeblikkeligt at kontrollere, indeslutte, fjerne eller på anden måde håndtere de pågældende forurenende stoffer og/eller enhver anden skadelig påvirkning for at begrænse og forhindre yderligere forværring af en miljøskade eller af en negativ virkning på menneskers sundhed eller af yderligere forringelse af udnyttelsesmulighederne.

Direktivet indeholder endvidere regler om den ansvarliges forpligtelse til at underrette den kompetente myndighed om alle relevante aspekter af situationen, samt mulighed for myndighederne til at indhente supplerende oplysninger, påbyde eller give instrukser om hvilke afhjælpende foranstaltninger, den ansvarlige skal træffe og til selv efter eget valg at foretage afhjælpende foranstaltninger.

Direktivet stiller desuden krav om, at den ansvarlige skal udarbejde forslag til og gennemføre undersøgelse og afhjælpning af miljøskade med henblik på genoprettelse til hidtidig tilstand i overensstemmelse med direktivets bilag II. Direktivets bilag II fastlægger en fælles ramme for afhjælpende foranstaltninger, som skal sikre, at de mest hensigtsmæssige foranstaltninger vælges for at genoprette og tilbageføre lokaliteten til hidtidig tilstand. Bilaget indeholder et regime for afhjælpning af skader på vand og beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder og et andet regime for afhjælpning af skader på jord.

Det følger af direktivets bilag II, at *miljøskade på vand og på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder* skal afhjælpes ved primære, supplerende og kompenserende foranstaltninger. De primære foranstaltninger skal bringe naturressourcen tilbage til sin hidtidige tilstand, og hvis dette ikke er muligt, skal supplerende foranstaltninger godtgøre offentligheden for det tab af ressourcer, der ikke genoprettes. De kompenserende foranstaltninger skal kompensere for den manglende rådighed over naturressourcerne, fra skaden indtræder, til den er genoprettet. De supplerende og kompenserende foranstaltninger skal bestå i yderligere forbedringer af miljøet/naturressourcen på den skadede lokalitet eller, hvis dette ikke er muligt, på en anden lokalitet.

Direktivets bilag II anviser en særlig metode – habitat-ækvivalens-metoden - til at fastsætte omfanget og karakteren af de kompenserende og eventuelle supplerende foranstaltninger. Den anviste metode er inspireret af den amerikanske habitat-equivalency-analysis, HEA, som anvendes ved fastsættelse af krav til afhjælpende foranstaltninger på beskyttede naturressourcer i USA.

Direktivets bilag II indeholder også bestemmelser om anvendelse af proportionalitetsprincippet og om hvilke hensyn, der skal varetages ved fastlæggelse af foranstaltninger.

Miljøskade på jord skal efter direktivet afhjælpes ved at fjerne risikoen for menneskers sundhed i forbindelse med eksisterende eller allerede planlagt anvendelse af de forurenede arealer.

1.2.4. Anmodning om foranstaltninger og klageprocedure

Direktivet indeholder krav til de nationale myndigheders kompetencer som f.eks. hjemmel til at meddele påbud om undersøgelser af og afhjælpende foranstaltninger i forhold til miljøskader eller overhængende fare for forværring heraf samt ret til at foretage selvhjælpshandlinger. Der er i den sammenhæng krav til de kompetente myndigheders sagsbehandling som f.eks. krav om høring.

Efter direktivet skal det være muligt at rejse en sag for de kompetente myndigheder og at få prøvet de kompetente myndigheders afgørelser i forbindelse med behandlingen af sager om miljøskader eller overhængende fare for en forværring heraf. Ret til at rejse en sag og til prøvelse af de kompetente myndigheders afgørelser ved klage eller søgsmål tillægges efter direktivet ikke alene de, der er umiddelbart berørt af en miljøskade og/eller fare for en forværring heraf, men også miljø- og naturorganisationer.

1.2.5. Kompetent myndighed

Direktivet stiller krav om, at der udpeges en kompetent myndighed til at afgøre hvilke afhjælpende foranstaltninger, der bør træffes i overensstemmelse med direktivets bilag II. I dette øjemed har den kompetente myndighed beføjelse til at påbyde den ansvarlige at foretage sin egen vurdering og tilvejebringe alle nødvendige oplysninger og data.

2. Lovforslagets indhold

Lovforslaget indeholder regler om undersøgelse og afhjælpning af en miljøskade, en forværring heraf og af overhængende fare for forværring af en miljøskade, der er forvoldt ved en erhvervs-mæssig eller offentlig aktivitet. Lovforslaget definerer begreberne miljøskade og den øjeblikkelige afhjælpning af en forværring af miljøskade eller overhængende fare herfor, og fastlægger en ramme for hvilke vurderingsmetoder miljøskaden og de afhjælpende foranstaltninger skal opgøres efter og hvilke afhjælpende foranstaltninger, der skal vælges på den baggrund.

Lovforslaget indeholder endvidere regler om den ansvarliges sikkerhedsstillelse for omkostninger til undersøgelse og afhjælpning af miljøskaderne, herunder for dækning af myndighedernes omkostninger til behandling af sagen, meddelelse af påbud om undersøgelse og afhjælpning af miljøskaderne, meddelelse af påbud til grundejer om at tåle, at skadevolder udfører foranstaltninger på dennes ejendom, betaling af gebyr til dækning af alle myndighedens omkostninger som følge af sagsbehandling og tilsyn efter loven, og de berørte parter og miljø- og naturorganisationernes ret til at klage over afgørelser efter loven eller indbringe afgørelserne for domstolene.

Lovforslaget skal ses i sammenhæng med forslag om lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse, lov om forurennet jord, lov om beskyttelse af havmiljøet, lov om vandforsyning mv., lov om naturbeskyttelse, lov om skove, lov om vandløb, lov om jagt og vildtforvaltning, lov om råstoffer, lov om miljø og genteknologi, og lov om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken samt lov om kemiske stoffer og produkter.

Lovforslaget finder anvendelse på miljøskade og overhængende fare for en miljøskade, som myndigheden i medfør af de nævnte sektorlove på miljø- og naturområdet har truffet afgørelse om, skal behandles efter denne lov. Lovforslaget er en offentligretlig regulering af hvem der kan mødes med påbud om afhjælpning af indtrådte miljøskader og om forebyggelse af overhængende fare for en sådan miljøskade med det formål, at få det ideelle miljø genoprettet til hidtidig tilstand og kompensere samfundet for det midlertidige tab i miljøtilstanden, der har været fra skaden indtrådte til hidtidig tilstand er genetableret.

Lovforslaget finder ikke anvendelse på personskade, skade på privat ejendom eller økonomiske tab og berører ikke rettigheder med hensyn til sådanne skader. Loven begrænser desuden ikke adgangen til erstatning efter almindelige regler i eller uden for kontrakt eller i medfør af regler, som er fastsat i eller i medfør af anden lovgivning. Lovforslaget giver ikke private ret til erstatning som følge af miljøskade eller overhængende fare for sådan skade. Miljøerstatningsloven (lov nr. 225 af 6. april 1994 om erstatning for miljøskade) er derimod en civilretlig erstatningsansvarslov og gælder for visse særlig farlige eller forurenende virksomheder omfattet af et bilag til loven. Miljøerstatningsansvarslovens § 2, nr. 4 giver skadelidte adgang til at få rimelige omkostninger til afværgelse eller forebyggelse af skade eller genopretning af miljøet dækket hos skadevolder både med hensyn til at begrænse en skade og afværge en skade, der vil kunne indtræde. Bestemmelsen hænger nøje sammen med den skadelidtes pligt til efter almindelige erstatningsretlige grundsætninger at foretage rimelige foranstaltninger for at afværge eller begrænse sit tab (tabsbegrænsningspligt). Den situation hvor de almene goder kun indirekte nyder beskyttelse, fordi den direkte berørte private skadelidte fjerner en forurening på sin ejendom til fordel for det almene gode, falder uden for miljøerstatningsansvarsloven.

2.1. Miljøskadebegrebet

2.1.1. Gældende ret

Ingen love på miljø- og naturområdet indeholder en tilsvarende definition af miljøskade svarende til definitionen i miljøansvarsdirektivet.

Miljøbeskyttelses-, jordforurenings-, og havmiljøloven regulerer forurening og konsekvenserne af forurening. Begrebet forurening er beskrevet i forarbejderne til henholdsvis miljøbeskyttelsesloven og jordforureningsloven og udgangspunktet er her, at forurening er en påvirkning, som indebærer en ændring af den hidtidige tilstand. En forurening indebærer derfor begrebsmæssigt ikke nødvendigvis i sig selv en negativ påvirkning, en negativ påvirkning i forhold til miljø eller sundhed er imidlertid en forudsætning, for at forureningen er omfattet af – reguleres af de nævnte love. I det omfang en forurening er omfattet af lovene og en indsats er påkrævet, følger kravene herom imidlertid af de samme bestemmelser. Med andre ord, der gælder ikke et sæt regler for små forureninger og et andet for store.

Implementering af miljøansvarsdirektivet vil ændre dette, idet påbud om undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning i forhold til de forureninger, der indebærer en miljøskade eller en overhængende fare for miljøskade fremover vil blive udstedt efter lov om miljøskader, mens påbud overfor øvrige forureninger vil blive udstedt efter reglerne herom i miljøbeskyttelsesloven og havmiljøloven.

Lovgivningen på naturområdet (naturbeskyttelsesloven, skovloven, jagt- og vildtforvaltningsloven, Tøndermarskloven, vandløbsloven og råstofloven) regulerer i modsætning til lovgivningen på miljøområdet ikke forurening. Den har som sit primære område at beskytte naturen i bred forstand. Instrumentet hertil er forbuds-, dispensations- og tilladelsesbestemmelser. Tilsynsmyndighedernes mulighed for påbud er relateret til ulovlige forhold.

Ulovlige forhold er dog andet og mere end skade på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder, der er beskyttelsesobjekter efter miljøskadelovgivningen. Det kan fx være hegning i strid med klitfredningsbestemmelser, tilsidesættelse af vilkår i en råstoff tilladelse, dyrkning af vandløbsbræmmer mv.

Implementeringen af miljøansvarsdirektivet vil indebære, at påbud om undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning af miljøskade eller overhængende fare herfor vil blive udstedt efter miljøskadeloven. Påbud vedr. ulovlige forhold i øvrigt vil som hidtil blive udstedt efter reglerne i den relevante lov.

2.1.2. Lovforslaget

I forbindelse med udarbejdelsen af lovforslaget har der været ført konsultationer med de andre medlemslande med hensyn til afgrænsningen af miljøansvarsdirektivets skadesbegreb for så vidt muligt at sikre, at den danske gennemførelse lægger sig på samme niveau som de øvrige medlemslande, i det omfang disse også gennemfører de nævnte begreber i overensstemmelse med direktivets ordlyd.

Miljøskaderne defineres som a) skade på arter og internationale naturbeskyttelsesområder beskyttet af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne, som medfører en betydelig negativ påvirkning af indsatsen for at opnå eller opretholde en gunstig bevaringsstatus, b) skade på vandmiljøet, som medfører en betydelig negativ påvirkning af de pågældende vandressourcers økologiske, kemiske eller kvantitative tilstand eller økologiske potentiale, og c) skade på jord, det vil sige en jordforurening, der medfører en betydelig risiko for at menneskers sundhed påvirkes negativt.

Den negative ændring skal kunne beskrives, påvises og dokumenteres, og der skal være en (årsags)sammenhæng mellem en hændelse og en skade som en forudsætning for et ansvar for skaden. Kravet om årsagssammenhæng udelukker ikke i sig selv, at skaden er sket over tid/konstateres længe efter, at hændelse fandt sted.

Det er ikke enhver skade eller risiko, der vil udgøre en miljøskade på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder, vandmiljøet eller jord, men alene en skade, hvis konsekvenser indebærer en betydelig påvirkning eller risiko. En miljøskade er en kvalificeret skade. Begrebet ”betydelig” retter sig snarere, eller i lige så høj grad, mod karakteren af en påvirkning/risiko som mod omfanget heraf. Langvarige påvirkninger af et mindre område vil for eksempel i højere grad være ”betydelig”, end en kortvarig – kortere varende påvirkning af et stort område. Samtidig må det med udgangspunkt i proportionalitetsprincippet lægges til grund, at den betydelige skade eller risiko skal have en sådan karakter – et omfang og en almen interesse for andre end den/de umiddelbart berørte, at den kan ”bære” lovens (og dermed direktivets) krav til de kompetente myndigheders håndtering af miljøskaderne, herunder ikke mindst kravene til supplerende og kompenserende foranstaltninger ved afhjælpning af skader på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder og på vand.

Niveauerne for betydelig påvirkning og dermed for hvornår en miljøskade er indtrådt, må fastlægges på niveauer, der svarer til henholdsvis niveauet for påvirkninger af arter og internationale naturbeskyttelsesområder i habitatdirektivet for så vidt angår skader på beskyttede arter og habitater og vandrammedirektivet for så vidt angår skader på vand.

Miljøskaden ”skade på jord” er begrænset til at omfatte jordforureninger. Jordforureningen skal være resultatet af den direkte eller indirekte tilførsel af stoffer, præparater, organismer eller mikroorganismer i, på eller under jorden. Jordforurening i denne lovs forstand omfatter dermed - modsat den gældende jordforureningslov - såvel en kemisk forurening med stoffer, præparater, som en biologisk forurening med organismer og mikro-organismer. Bestemmelsen antages primært at være rettet mod mikroorganismer og lignende (små) organismer, der tilføres jorden, f.eks. som led i forurenings- eller skadedyrsbekæmpelse.

Jordforureningen skal medføre en *betydelig risiko* for, at menneskers sundhed påvirkes negativt. Jordforureningen skal alene medføre *en risiko* for en negativ påvirkning af menneskers sundhed, hvilket er en skærpelse i forhold til de 2 andre miljøskader, hvor der skal påvises en negativ påvirkning af de beskyttede ressourcer. Det antages, at det skal læses som en risiko for en påvirkning af det enkelte menneskes sundhed. Risikoen skal være *betydelig*.

2.2 Forebyggende foranstaltninger.

2.2.1. Gældende ret

Efter den gældende miljøbeskyttelseslov forudsættes der en ubetinget pligt til at forebygge eller afværge forurening, når der er opstået en overhængende fare for væsentlig forurening i forbindelse med aktiviteter eller anlæg, som man er ansvarlig for. En sådan afværge – forebyggelse af en væsentlig forurening vil principielt kunne udgøre en afværge af en overhængende fare for en miljøskade og dermed forebyggelse af en miljøskade. Men afværges fare for væsentlig forurening ville det i udgangspunktet være meget vanskeligt og i høj grad en noget teoretisk øvelse at afgøre, om forureningen, hvis den var sket og ej heller var søgt begrænset, ville have haft konsekvenser svarende til en miljøskade eller en overhængende fare for en miljøskade.

Efter den gældende miljøbeskyttelses- og jordforureningslov kan der tillige meddeles påbud om afhjælpende foranstaltninger over for skete forureninger. Sådanne afhjælpende foranstaltninger kan afværge eller forebygge konsekvenser, der svarer til, hvad der efter dette lovforslag vil være en miljøskade.

Afhjælpende foranstaltninger over for jordforurening forårsaget ved en erhvervsmæssig eller offentlig virksomhed kan efter den gældende jordforureningslove påbydes på grundlag af et ubetinget forureningsansvar, der i store træk svarer til det forureningsansvar i forhold til forebyggende foranstaltninger, der fastlægges efter dette lovforslag.

Afhjælpende foranstaltninger i forhold til andre forureninger end jordforureninger kan efter miljøbeskyttelsesloven imidlertid alene påbydes, når en forurening udgør eller er en følge af ulovlige forhold og skyldes forureningsadfærd. Vurderingen af, hvorvidt adfærd i forbindelse med erhvervsmæssig eller offentlig virksomhed er forsvarlig, er streng, men dette lovforslag vil indebære en skærpelse af gældende ret i forhold til disse forureninger, for så vidt at de indebærer en overhængende fare for en miljøskade.

Vandforsyningsloven rummer i dag ingen bestemmelser om forebyggende foranstaltninger.

2.2.2. Lovforslaget

Det foreslås, at den ansvarlige i tilfælde af, at den overhængende fare for miljøskade forøges, skal træffe de nødvendige forebyggende foranstaltninger. Lovforslaget tager udgangspunkt i en meget tekstnær gennemførelse af direktivet. Af direktivets betragtninger fremgår, at der ved forebyggende foranstaltninger skal forstås foranstaltninger, der træffes, når en begivenhed, handling eller undladelse har medført en overhængende fare for miljøskade, med henblik på at forebygge eller minimere den pågældende skade.

2.3. Afhjælpende foranstaltninger

2.3.1. Gældende ret

Miljøbeskyttelsesloven fastlægger pligten til at undersøge og/eller afhjælpe skader som følge af den forurening af naturressourcer, som ikke er omfattet af jordforureningsloven. Miljøbeskyttelsesloven fastsætter krav om genopretning til hidtidig tilstand. En sådan genopretning indebærer foranstaltninger, som bringer forureningen fra kilden til ophør, som foreløbigt hindrer yderligere udbredelse af den forvoldte forurening, som fjerner den forvoldte forurening, og som hindrer yderligere udbredelse af forurening, som ikke kan fjernes.

Efter jordforureningsloven er kravene til afhjælpning af en miljøskade i form af en skade på jord strengere end efter miljøansvarsdirektivet, idet jordforureningsloven forudsætter genopretning til hidtidig tilstand eller tilsvarende foranstaltninger - uafhængigt af eksisterende eller planlagt anvendelse af de forurenede arealer. Dette genopretningsniveau foreslås fastholdt, og lovforslaget indebærer dermed ingen forslag om ændring af gældende danske regler om genopretning efter en jordforurening, for så vidt at jordforureningen alene indebærer risici i forhold til menneskelig sundhed og altså kun er en skade på jord. Indebærer jordforureningen imidlertid

også f.eks. en skade på vand i form af en alvorlig grundvandsforurening, skal en indsats overfor denne del af forureningen fastsættes i medfør af reglerne om afhjælpning foranstaltninger overfor miljøskade på vand.

Vandforsyningsloven rummer ingen bestemmelser om afhjælpning for så vidt angår miljøskader som følge af vandindvinding, hvorimod der i § 28 tales om en erstatningspligt for skade, som voldes i bestående forhold ved forandring af grundvandsstanden, vandføringen i vandløb eller vandstanden i søer mv.

Havmiljøloven

Efter genteknologiloven påhviler det den, der efter loven har tilladelse til fremstilling, anvendelse, udsætning mv. af genmodificerede organismer (GMO) at bringe ulovlige forhold til op-hør.

Naturbeskyttelsesloven, skovloven, jagt- og vildtforvaltningsloven, Tøndermarskloven og råstofloven fastsætter alle, at det påhviler den til enhver tid værende ejer eller bruger at berigtige ulovlige forhold. Dette gælder også i de situationer, hvor det ulovlige forhold er forårsaget af andre end ejer/bruger af ejendommen. I den forstand kan man tale om et objektivt ansvar for ejer/bruger. Det antages i praksis, at dette også gælder efter vandløbsloven.

2.3.2. Lovforslaget

Det foreslås, at den ansvarlige ved en forværring af miljøskaden eller en overhængende fare for en forværring af miljøskaden skal foretage afhjælpning foranstaltninger. Disse afhjælpning foranstaltninger består i øjeblikkeligt at kontrollere, indeslutte, fjerne eller på anden måde håndtere de pågældende forurenende stoffer og/eller enhver anden skadelig påvirkning for at begrænse og forhindre yderligere forværring af miljøskade eller overhængende fare herfor eller for negativ virkning på menneskers sundhed eller yderligere forringelse af udnyttelsesmulighederne.

Lovforslaget tager udgangspunkt i en tekstnær gennemførelse af direktivets ordlyd for så vidt angår den primære, supplerende og kompenserende afhjælpning af skader på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder og vand, som skal bringe miljøet tilbage til sin hidtidige tilstand.

Dette indebærer, at der i lovens bilag 2 indføres nye og mere omfattende krav til afhjælpning af miljøskader på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder og vand end efter gældende dansk ret på miljø- og naturområdet. Der indføres desuden nogle rammer for anvendelse af bestemte vurderingsmetoder i forbindelse med fastsættelsen af de afhjælpning foranstaltninger. Disse fremgår også af lovens bilag 2.

Disse nye og mere omfattende krav indføres alene for så vidt angår afhjælpning af miljøskader på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder og vand med henblik på at genoprette hidtidig tilstand. Alle andre skader på natur og miljø skal afhjælpes som efter hidtil gældende regler og praksis, og ikke efter denne lov.

For så vidt angår miljøskader på jord, forårsaget af jordforureninger, fastholdes det eksisterende niveau efter dansk ret. Disse skader skal således afhjælpes efter hidtil gældende ret, som indebærer at fjerne en konstateret miljøskade på jord og genoprette den hidtidige tilstand.

2.3.2.1. Afhjælpning for at begrænse en miljøskade

Det foreslås i overensstemmelse med direktivet [og gældende dansk ret], at den ansvarlige forpligtes til at træffe de afhjælpning foranstaltninger, der skal til for øjeblikkeligt at kontrollere, indeslutte, fjerne eller på anden måde håndtere de pågældende forurenende stoffer og/eller enhver anden skadelig påvirkning for at begrænse og forhindre yderligere forværring af miljø-

skade eller overhængende fare herfor eller overhængende fare for yderligere negativ virkning på menneskers sundhed eller yderligere forringelse af udnyttelsesmulighederne.

2.3.2.2. Afhjælpning af miljøskader på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder og vand

Når myndigheden i henhold til sektorlovgivningen på miljø- og naturlovgivningen har truffet afgørelse om, at der foreligger en miljøskade på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder og/eller vand, og der er fundet frem til den rette ansvarlige, skal den ansvarlige afhjælpe miljøskaden i henhold til lovens bilag 2.

Bilag 2 stiller krav om genopretning til *hidtidig tilstand*. Afhjælpning af miljøskader på vand eller på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder skal ske i form af *primære, supplerende og kompenserende* foranstaltninger, som tilsammen fuldt ud skal erstatte samfundet det tab, som er lidt pga. skaden. Det overordnede formål er altså, at miljøet skal føres tilbage til sin hidtidige tilstand og samfundet skal have et eventuelt midlertidigt tab godtgjort.

Det følger yderligere af bilaget, at afhjælpning af miljøskader på vand eller beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder indebærer, at betydelig risiko for negativ påvirkning af menneskers sundhed skal fjernes.

Primær afhjælpning

Den primære afhjælpning skal overvejes som 1. prioritet. Der kan vælges primær afhjælpning tilbage til eller *henimod* hidtidig tilstand. Naturlig genopretning er en form for primær afhjælpning, ligeså er enhver form for aktiv indgriben, der kan sætte fart i genopretningen. Den primære afhjælpning vil naturligt foregå på den skadede lokalitet. Såfremt den primære afhjælpning ikke genopretter fuldt ud til hidtidig tilstand men kun *henimod*, skal der iværksættes supplerende afhjælpning.

Supplerende afhjælpning

En supplerende afhjælpning skal iværksættes, når den primære afhjælpning ikke fører den skadede lokalitet tilbage til hidtidig tilstand.

Formålet med den supplerende afhjælpning er at tilvejebringe et niveau for den skadede naturressource og/eller dennes udnyttelsesmulighed, som svarer til det, der ville have foreligget, hvis den hidtidige tilstand var opnået ved primær afhjælpning. Hvis det er hensigtsmæssigt, kan det tilsvarende niveau tilvejebringes på en *anden* lokalitet.

Kompenserende afhjælpning

Det antages, at der som oftest skal iværksættes kompenserende afhjælpning. Denne form for afhjælpning har som formål at kompensere for det midlertidige tab, som samfundet har haft i perioden, fra skaden skete, indtil fuld genopretning er opnået.

Den kompenserende afhjælpning kan ske enten på den skadede lokalitet eller på en anden lokalitet. Den kan ikke bestå i en økonomisk compensation til borgerne. Den skal bestå af *yderligere forbedringer* for beskyttede internationale naturbeskyttelsesområder og arter eller vandmiljøet.

Valg af afhjælpende foranstaltninger

Når de mulige afhjælpende foranstaltninger er blevet identificeret, skal der træffes et valg. Hvis det for eksempel besluttes kun at foretage primær afhjælpning *henimod* hidtidig tilstand, er der behov for supplerende foranstaltninger. Jo mindre den primære afhjælpning er, jo større omfang af supplerende afhjælpning er nødvendig. Og jo langsommere den primære og supplerende

afhjælpning er, jo større bliver det midlertidige tab og dermed omfanget af kompenserende foranstaltninger.

Valget mellem de forskellige kombinationsmuligheder skal foretages ud fra en række kriterier, der er nævnt i bilag 2 i uprioriteret rækkefølge. Hver enkelt pakke af foranstaltninger skal bedømmes ud fra disse kriterier. Kriterierne kan naturligt opdeles i 3 grupper, som vedrører henholdsvis 1) sundhed og sikkerhed, 2) omkostninger, og 3) nærhed til den skadede lokalitet.

Det er ulovligt på forhånd at udelukke et/flere kriterier. Samtidig kommer ikke alle kriterier nødvendigvis naturligt i spil ved enhver skade. Typen af skade (biodiversitet/vand) og type af afhjælpende foranstaltning får betydning for relevansen og vægten af de enkelte kriterier.

Myndigheden har ret til at beslutte, at der ikke skal træffes yderligere afhjælpende foranstaltninger for at bringe den skadede vandressource eller den beskyttede art eller naturtype tilbage til dens oprindelige tilstand eller tilsvarende niveau - eksempelvis hvis omkostningerne herved ikke står mål med den miljømæssige gevinst.

Tidshorisont og diskontering

De valgte supplerende og kompenserende afhjælpende foranstaltninger skal udformes på en sådan måde, at de resulterer i yderligere naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder, der afspejler tidspræferencer og de afhjælpende foranstaltningers tidsprofil. I det øjeblik der ikke genoprettes med det samme, skal der desuden tages højde for det midlertidige tab. Det vil sige, at både skadens og de afhjælpende foranstaltningers konsekvenser i princippet skal gøres op år for år inden for den tidshorisont, der anses for relevant. Forbedringer af miljøet vil ofte tage tid at bygge op, for eksempel har skovrejsning en lang tidshorisont.

Tidshorisonten for vurdering af en foranstaltning vil typisk svare til længden af den periode, inden for hvilken projektet forventes at have økonomiske og miljømæssige konsekvenser. Foranstaltningen kan bestå af en anlægsinvestering og/eller en løbende driftsindsats. Hvis foranstaltningen har varige konsekvenser, anbefales det at anlægge en uendelig tidshorisont. Hvis anlægsinvesteringer skal gentages for eksempel efter 30 år for at fastholde miljøforbedringen, anbefales det at afgrænse tidshorisonten til én "projektperiode" (i dette tilfælde 30 år).

Samfundet vil typisk foretrække genopretning med det samme frem for om 4, 11 eller x-antal år. For at afspejle samfundets præferencer over tid i forhold til naturressourcer anvendes normalt en diskonteringsrate. Herved tilbagediskonteres konsekvenserne til nutidsværdi, således at konsekvenser vægtes lavere, jo længere ude i fremtiden de ligger. Ved at bruge en diskonteringsrate – en procentsats – sikres det, at nutidsværdien (den sammenlignelige værdi i dag) af erstatningsressourcen er lig med nutidsværdien af den naturressource, der er gået tabt pga. miljøskaden. Tilsvarende tilbagediskonteres anlægs- og driftsomkostninger inden for samme tidshorisont, når forskellige foranstaltninger sammenlignes og vurderes. Der skal anvendes en kalkulationsrente på 3 %.

Ækvivalens-vurderingsmetoden

Den primære og den supplerende indsats skal tilsammen føre miljøet tilbage til samme niveau af naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder, som før skaden skete. Derudover skal den kompenserende indsats råde bod på det midlertidige tab, som samfundet som oftest vil have haft. Det er således nødvendigt at opgøre tabet henholdsvis erstatningens samlede omfang, således at det kan sikres, at erstatningen kommer på niveau med tabet.

Som 1. prioritet skal det overvejes at anvende en *ækvivalenstilgang*. Denne tilgang indebærer, at man først skal forsøge at erstatte de tabte naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder med miljøgoder *af samme type, kvalitet og kvantitet*. Hvis det ikke kan lade sig gøre, kan alternative miljøgoder etableres på en sådan måde, at type, kvalitet eller kvantitet af miljøgoderne

ikke nødvendigvis er de samme som før, men de er dog sammenlignelige, så der samlet set vurderes at være ækvivalens/sammenlignelighed mellem det mistede og det erstattende miljøgode, dvs. at goderne har samme ”valør” eller ”værdi”. Hvis fx det erstattende miljøgode har en lavere kvalitet end det mistede, kan man til gengælde søge at skaffe en større mængde.

Man skal derfor i første omgang opgøre skaden (inkl. det midlertidige tab) og de forventede resultater af en bestemt afhjælpende indsats *kvantitativt*, fx i antal hektar, nedgang/opgang i biodiversiteten (antal forskellige dyre- og plantearter) eller populationsstørrelser, eller kubikmeter skadet grundvand. Man kan vælge at lave opgørelsen for en ”naturressource *og/eller* for udnyttelsesmuligheder”. Man skal her være varsom med ikke at regne dobbelt, da man i opgørelsen af en resources nutidsværdi typisk vil medregne værdien af en række fremtidige udnyttelsesmuligheder (ressourcens ”afkast”).

Ved udnyttelsesmuligheder kan typisk forstås de rekreative tjenester, som ressourcen giver mulighed for, fx antal gåture eller fisketure pr. år i et beskyttet naturområde. Der kan altså anlægges både en fysisk/biologisk (videnskabelig) og en befolkningsorienteret (nytte-) betragtning. I sidste tilfælde bør man formentlig tage med i betragtning, hvor mange mennesker i oplandet, der kan forventes faktisk at ville udnytte miljøgodet. Derudover kan området have en værdi blot ved at eksistere og kunne blive udnyttet af den nuværende befolkning og de kommende generationer.

Når denne kvantitative optælling er gjort - i mængder -, skal miljøkonsekvenserne (tab og erstatning) *vejes sammen*, således at man kan sige, at erstatningen har et *samlet niveau*, som svarer til tabet. Undertiden vil dette være nemt, hvis det er muligt at tilvejebringe nogenlunde samme miljøtilstand som før på alle de væsentlige parametre (kvantitet, kvalitet osv.) og derudover kompensere for det midlertidige tab med samme slags miljøgoder (fx udvide naturarealet lidt). Men ofte vil det ikke være muligt. I disse tilfælde vil man være nødt til at have en måde at vurdere miljøgoderne på i forhold til hinanden.

Alternative metoder

Hvis det ikke er muligt at anvende ækvivalenstilgangen, skal *alternative metoder* til at vurdere miljøgoderne anvendes, og at det kan for eksempel være en *økonomisk værdisætning* (i kroner og øre). Ved økonomisk værdisætning er der fokus på at afdække borgernes vurdering af miljøgodet for at kunne omregne skaden til en økonomisk værdi. Det kan typisk være værdien af ressourcen som input til samfundets produktion eller til opfyldelse af biologiske behov (fx vand at drikke), eller værdien af en naturoplevelse, eller værdien blot af at miljøgodet eksisterer og vil eksistere fremover til mulig glæde for efterkommerne.

Hvor man ved en ækvivalenstilgang opregner miljøgoderne og måske derefter omregner nogle af dem til en eller flere fælles, fysiske/biologiske måleenheder (fx hektar vådområde af en vis kvalitet eller antal besøgsdage pr. år på et badested), vil man i en økonomisk værdisætning bygge på borgernes præferencer og vurdere alt i én fælles, monetær ækvivalent (penge).

Hvis den økonomiske værdisætning vælges, fordi ækvivalenstilgangen ikke er mulig, skal man som første prioritet værdisætte *både* det tabte og det erstattende miljøgode og dermed erstatte ”værdi-til-værdi”.

Hvis det kun er muligt at værdisætte det tabte miljøgode, og det vil kræve urimeligt lang tid eller urimelige omkostninger at værdisætte det erstattende miljøgode, er det muligt at undlade at værdisætte erstatningen. Myndigheden kan altså her som 2. prioritet vælge en ”værdi-til-omkostning”-tilgang. Det vil sige, at man nøjes med at værdisætte de tabte ressourcer og derpå iværksætter afhjælpende foranstaltninger, hvis omkostninger svarer til denne værdi.

Når en konkret, afhjælpende indsats skal vælges, er det imidlertid ikke nok blot at se på, om man får en erstatning ud af en bestemt indsats, som er på samme niveau som den skete skade. De før nævnte kriterier skal indgå i overvejelserne.

Afhjælpning af miljøskader på jord

Efter jordforureningsloven er kravene til afhjælpning af en miljøskade i form af en skade på jord strengere end efter miljøansvarsdirektivet, idet jordforureningsloven forudsætter genopretning til hidtidig tilstand eller tilsvarende foranstaltninger - uafhængigt af eksisterende eller planlagt anvendelse af de forurenede arealer. Dette genopretningsniveau foreslås fastholdt, og lovforslaget indebærer dermed ingen forslag om ændring af gældende danske regler om genopretning efter en jordforurening i forhold til de jordforurenere, der alene indebærer en miljøskade på jord.

2.3. Anmodning om foranstaltninger og klage [udbygges]

2.4. Kompetent myndighed Gældende ret

Ifølge lovgivningen på miljø- og naturområdet er det de relevante godkendelses- og tilsynsmyndigheder, der forestår sagsbehandlingen i forbindelse med foranstaltninger, der skal træffes i forhold til indtrådte skader, herunder skader som følge af . Godkendelses- og tilsynskompetencen på miljøområdet er fordelt mellem kommunalbestyrelserne, regionsrådene og miljøministeren ved de statslige miljøcentre. Den absolut største del af godkendelses- og tilsynsopgave i forhold til virksomhederne er placeret hos kommunalbestyrelserne.

Lovforslaget

Det foreslås, at når de relevante godkendelses- og tilsynsmyndigheder har truffet en afgørelse i henhold til sektorlovgivningen på miljø- og naturområdet om, hvem den ansvarlige er og på hvilket ansvarsgrundlag, samt at der foreligger en miljøskade eller en overhængende fare for en sådan miljøskade på baggrund af definitionen af miljøskade i nærværende lovforslag, træffer miljøministeren afgørelse efter denne lov om afhjælpningen af miljøskaden. I praksis bliver det de statslige miljøcentre, der forestår denne del af sagsbehandlingen.

Dette indebærer, at når den relevante godkendelses- og tilsynsmyndighed er de kommunale myndigheder, skal disse i henhold til sektorlovgivningen oversende sagen til behandling hos det rette statslige miljøcenter vedrørende afhjælpningen af miljøskaden.

Forslaget skal ses i lyset af, at afgørelserne af, hvordan miljøskaderne skal undersøges, forebygges og afhjælpes vil blive vanskelige. Der skal anvendes bestemte vurderings- og værdisætningsmetoder, som kræver særlige faglige forudsætninger. Der er i denne sammenhæng lagt vægt på, at de statslige miljøcentre vil have såvel lokalkendskab som særlige faglige forudsætninger på områderne gennem deres arbejde med vand- og Natura 2000-planerne.

Samtidig forventes der relativt få tilfælde af miljøskader eller fare for miljøskade (5-15 sager årligt). Det vurderes derfor, at en vis centralisering af de faglige kompetencer er nødvendig for at sikre en kontinuerlig opbygning og udnyttelse af faglig viden og erfaring.

Endelig indebærer samling af opgaverne hos miljøcentrene fordele i forhold til arbejdet med at registrere, samle og afrapportere data om miljøskaderne og deres behandling til Kommissionen og i forhold til eventuelle samarbejder med andre medlemslandes miljø- og naturmyndigheder om behandlingen af grænseoverskridende miljøskader.

Det foreslås dog, at miljøministeren bemyndiges til at kunne overføre sagsbehandlingen efter denne lov til for eksempel de kommunale myndigheder. Det kan vise sig hensigtsmæssigt at lade de kommunale myndigheder overtage sagsbehandlingen, når loven har virket i en vis periode og der på den baggrund er blevet indsamlet et erfaringsgrundlag med hensyn til såvel det reelle antal/omfang af indtrufne miljøskader på årsbasis, som med hensyn til anvendelse af vurderingsmetoderne i bilag 2 og typen og omfanget af de igangsatte og udførte afhjælpende foranstaltninger.

3. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Skadevolderen pålægges de fulde omkostninger i forbindelse med en forureningssag, dvs. de direkte omkostninger i forbindelse med afhjælpning og de kompetente myndigheders administrative omkostninger, inkl. tidsforbrug i forbindelse med behandlingen af sagen. Det offentlige økonomiske konsekvenser forventes i det lys at blive meget begrænsede.

Skadevolderen pålægges de kompetente myndigheders løbende sagsbehandlingsomkostninger efter denne lov ved gebyrer. Gebyret dækker sagsbehandlingen fra det tidspunkt, tilsynsmyndigheden efter de love, der er nævnt i § 2 har truffet afgørelse om, at der er tale om en miljøskade eller overhængende fare herfor, og sagen derfor er overgået til behandling efter denne lov.

Gennemførelsen af miljøansvarsdirektivet medfører ingen ændringer i miljø- og naturmyndighedernes forpligtelse til at undersøge, forebygge og/eller afhjælpe konsekvenserne af skader på natur og miljø, hvor denne forpligtelse ikke løftes af skadevolder. I de tilfælde, hvor den ansvarlige ikke kan identificeres, vil denne lov ikke finde anvendelse, idet dens anvendelse forudsætter, at myndighederne træffer afgørelse om, hvem der er ansvarlig. I de tilfælde, hvor den ansvarlige mangler betalingsevne, og dette konstateres samtidig med skadens indtræden, vil sagsbehandlingen i henhold til lovgivningen nævnt i § 2 ophøre, hvorfor denne lov ikke vil finde anvendelse. Hvor den manglende betalingsevne konstateres efter, at sagsbehandlingen er påbegyndt efter denne lov, vil dette blive konstateret meget hurtigt pga. kravet om at stille sikkerhed for eventuelle selvhjælpshandlinger.

4. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Omfanget af de økonomiske konsekvenser er helt afhængigt af antallet af sager, hvor der bliver truffet en afgørelse om, at der foreligger miljøskade eller fare for miljøskade, som behandles efter denne lov. Der skønnes at blive tale om ca. 5-15 sager om året, heraf ca. 5 på naturområdet. Skønnet er baseret på en fortolkning af direktivets skadesbegreb sammenholdt med myndighedernes hidtidige erfaringer med afværgelse af fare og genopretning af skader på natur- og miljøområdet.

I tilfælde af at der træffes en afgørelse om at der foreligger en miljøskade eller fare for miljøskade, som behandles efter denne lov, skal den ansvarlige afholde samtlige omkostninger til undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning af miljøskader, herunder de kompetente myndigheders omkostninger til behandling af sagerne, også myndighedernes tidsforbrug.

Omkostningerne ved afhjælpning af miljøskade på henholdsvis beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder samt på vand vurderes at kunne blive noget – måske i nogle tilfælde - væsentligt større end efter de nugældende regler, idet kravene til afhjælpning er mere vidtgående end de eksisterende krav i dansk lovgivning.

Erhvervslivet vil desuden have udgifter til ændring af eventuelle (frivillige) forsikringer eller lignende ordninger.

De miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget sammen med forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse, lov om forurenede jord, lov om naturbeskyttelse og forskellige andre love vurderes at få positiv effekt på beskyttelsesniveauet i Danmark.

Lovforslaget indebærer generelt en udvidelse af de forpligtelser til at afhjælpe skader på miljøet, som kan pålægges forureneren efter gældende ret. Udover almindelig genopretning, der kendes i dansk ret i dag, omfatter lovforslaget også krav om supplerende og kompenserende foranstaltninger. Supplerende foranstaltninger kendes i et vist omfang i dag, men alene efter naturbeskyttelsesloven. I henhold til lovforslaget kan der stilles krav om, at supplerende og kompenserende foranstaltninger foretages på en anden geografisk lokalitet, hvis dette skønnes mest hensigtsmæssigt. De kompenserende foranstaltninger skal erstatte det midlertidige tab, som offentligheden lider fra skaden sker, og indtil genopretning er foretaget.

Forholdet til EU-retten

Forslaget skal ses i sammenhæng med forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse, lov om forurenede jord, lov om naturbeskyttelse og forskellige andre love. De to lovforslag implementerer tilsammen Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/35/EF af 21. april 2004 om miljøansvar for så vidt angår forebyggelse og afhjælpning af miljøskader.

Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Lovforslaget sendes i høring fra den 10. november til den 15. december 2006.

Sammenfattende skema

	Positive	Negative
	Konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat og kommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat og kommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	5-15 sager årligt. Udgifterne i den enkelte sag vurderes at kunne blive noget – måske i nogle tilfælde - væsentligt større end efter de nugældende regler idet kravene til afhjælpning er mere vidtgående end de eksisterende krav i dansk lovgivning for vand og beskyttede arter og naturtyper.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Udgifter til konsulentbistand i forbindelse med udarbejdelse af forslag til undersøgelser og afhjælpningsprojekter. Udgifter til omlægning eller etablering af forsikringer – på frivillig basis
Miljømæssige konsekvenser	Ja – udvidelse af forpligtelserne til at afhjælpe miljøskader på vand og beskyttede arter og naturtyper	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ja – i form af øget adgang til klage og sagsrejsning	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget implementerer dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/43/EF af 21. april 2004 om miljøansvar for så vidt angår forebyggelse og afhjælpning af miljøskader.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til kapitel 1

Til § 1

Formålet med loven er at opstille bestemmelser om miljøansvar, der bygger på princippet om, at forureneren betaler, med henblik på at forebygge og afhjælpe miljøskader.

Til § 2

Til stk. 1

Loven finder anvendelse på miljøskade eller overhængende fare for miljøskade, som myndigheden har truffet afgørelse om, skal behandles efter denne lov i medfør af de nævnte love på miljø- og naturområdet. Tilsynsmyndighederne skal efter disse love træffe afgørelse om, hvorvidt der er indtrådt en miljøskade i denne lovs forstand, hvem der er den ansvarlige og hvilken type af ansvar, som den ansvarlige bærer. Når dette er sket, overgår behandlingen af miljøskaden eller den overhængende fare for miljøskade til denne lov.

Til stk. 2

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger, vil dele af miljøansvarsdirektivet blive gennemført ved bestemmelser i andre love end de love under Miljøministeriets ressort, som er nævnt i stk. 1. Bestemmelsen i stk. 2 sikrer, at miljøministeren kan bestemme, at loven tillige finder anvendelse på sager, der er behandlet efter andre love.

Til stk. 3

Med bestemmelsen fastsættes, at påbudsadgangen ophører, når der er gået 30 år eller mere efter, at den emission, begivenhed eller hændelse, der førte til miljøskaden, har fundet sted.

Forslaget om indførelse af en tidsbegrænsning for påbudsmulighederne er begrundet i, at det findes rimeligt, at en ansvarlig, der for en årrække siden ved en emission, begivenhed eller hændelse, ikke længere skal kunne mødes med et påbud om afhjælpende foranstaltninger. Da en forurening, for eksempel en ulovlig nedgravning af kemikalier, længe kan være skjult og først langt senere viser sine virkninger, f. eks. på en nærliggende vandressource, bør forældelsesfristen omvendt have en passende længde. Af hensyn til myndighedernes mulighed for en effektiv forureningsbekæmpelse fastsættes fristen i overensstemmelse med direktivet til 30 år.

Den tidsbegrænsning, der med nærværende forslag foreslås indført overfor miljømyndighedernes påbudsmuligheder, er forskellig fra den tilsvarende regel i jordforureningslovens § 41, stk. 4. Fristen regnes således ikke fra tidspunktet for ophøret af den produktionsmetode eller anvendelsen af det anlæg, der forårsagede eller kunne forårsage forureningen. Kan der ikke meddeles påbud som følge af 30-årsreglen efter nærværende lov og består påbudsmuligheden fortsat efter den tilsvarende regel i lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse, lov om forurennet jord og lov om naturbeskyttelse og forskellige andre love, kan der fortsat meddeles påbud efter ændringsloven.

Den 5-årige forældelsesfrist, der gælder for erstatningsretlige forhold, er uden betydning for, om der kan meddeles påbud efter loven. Derimod gælder almindelige forvaltningsretlige regler, hvorefter miljømyndighederne efter passivitetsbetragtninger og indrettelsessynspunkter kan være afskåret fra at meddele påbud. Miljømyndighederne skal således reagere inden for

en rimelig tid, når de får kendskab til en forurening, der kunne påbydes afhjælpende foranstaltninger for. Der henvises i øvrigt til § 33, der indeholder en særlig forældelsesregel.

Til § 3

Loven finder anvendelse på undersøgelse af en miljøskade med henblik på at træffe afgørelse om afhjælpningen af miljøskaden og de foranstaltninger der skal træffes for mest hensigtsmæssigt at afhjælpe miljøskaden. Loven finder tillige anvendelse på overhængende fare for, at miljøskaden forværres.

Loven finder kun anvendelse på miljøskader, der forvoldes ved en erhvervmæssig eller offentlig aktivitet. Se hertil bemærkningerne til § 7.

Til § 4

Globalbegrænsningskonventionens regler er indarbejdet i sølovens kapitel 9. Globalbegrænsningskonventionen af 1976 trådte i kraft den 1. december 1986. Der er dog vedtaget en protokol hertil i 1996, som er trådt i kraft og nu helt har erstattet 1976-konventionen i Danmark. Efter globalbegrænsningsreglerne kan rederen m.fl. begrænse (i udgangspunktet) alt sit ansvar (heraf ordet "globalbegrænsning") til et i konventionen fastsat bestemt maksimumbeløb, der varierer med skibets størrelse. Konventionen indeholder særlige regler om hurtig ændring af maksimumbeløbet, såfremt den økonomiske udvikling nødvendiggør dette. Ansvarsbegrænsningssystemet gælder for alle de krav, hvor der ikke måtte være en særskilt konvention om ansvarsbegrænsning, f.eks. vil hændelser efter olieansvarskonventionen falde uden for. Tilsvarende gælder for HNS-konventionen når denne træder i kraft.

1996-protokollen gælder for alle skibe, der søger ansvarsbegrænsning her i landet uanset flag. Protokollen indeholder ikke selv ansvarsregler, men alene et loft for ansvaret i henhold til de forskellige ansvarsregler. Loftet for ansvaret gælder de fleste forskellige krav, der kan opstå som følge af skibsdrift, herunder både personskadekrav, tingsskadekrav, miljøskade og andre krav. Reglerne i 1996-protokollen omfatter således også skade, der falder under miljøansvarsdirektivet.

I tilfælde, hvor den ansvarlige har forvoldt tabet eller skaden forsætligt eller groft uagtsomt og med forståelse af, at en sådan skade sandsynligvis ville blive forårsaget, mistes retten til ansvarsbegrænsning.

Til § 5

Til stk. 1

Ifølge miljøansvarsdirektivets artikel 2 stk. 1, litra a, skal der være tale om en skade, der medfører en *betydelig* negativ påvirkning af indsatsen for at opnå eller opretholde en gunstig bevaringsstatus for beskyttede arter eller internationale naturbeskyttelsesområder.

Vurderingen af, om en skade, som har medført en negativ påvirkning af indsatsen for at opnå eller opretholde en gunstig bevaringsstatus for beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder, er betydelig, må i hvert enkelt tilfælde foretages på grundlag af en konkret vurdering.

I det omfang, skaden er kvalitativt eller kvantitativt målbar i forhold til bevaringsstatus på det tidspunkt, hvor skaden indtræffer, skal den konkrete vurdering af, om den negative påvirkning må betragtes som betydelig, foretages på grundlag heraf. En række af de forhold, der indgår i denne vurdering, er nævnt nedenfor.

Som eksempler på skade, der kan medføre en betydelig negativ påvirkning af indsatsen for at opnå eller opretholde en gunstig bevaringsstatus for en *beskyttet art*, kan nævnes

- en aktivitet, der ødelægger levestedet og/eller fødegrundlaget for arten og dermed truer artens overlevelse det pågældende sted
- en aktivitet, der medfører så betydelige forstyrrelser, at en art bortskræmmes, eller der sker en fragmentering af artens levested, såsom byggeri af veje, huse, tekniske anlæg, spærringer i vandløb
- udledning af miljøfremmede stoffer.

Som eksempler på skade, der kan medføre en betydelig negativ påvirkning af indsatsen for at opnå eller opretholde en gunstig bevaringsstatus for en *beskyttet naturtype*, kan nævnes

- dræning, oversvømmelse,
- fjernelse af stenrev
- fældning af skov
- opdyrkning af vedvarende græs.

Vurderingen af, om der foreligger en negativ påvirkning af indsatsen, skal ske i forhold til bevaringsstatus på det tidspunkt, skaden indtræffer. Der skal tages hensyn til artens/naturtypens rekreative værdi og evne til naturlig regeneration. Betydelige negative ændringer skal være målbare. Der kan fx være tale om

- ændring i udbredelse og antal af individer af arter
- ændring af udbredelse og diversitet af økosystemer
- ændring i genetisk variation.

En skade på beskyttede arter og/eller internationale naturbeskyttelsesområder og de eventuelle påvirkninger heraf på indsatsen for at opnå eller opretholde en gunstig bevaringsstatus for den pågældende art og/eller naturtype, vil på kort sigt i mange tilfælde ikke være målbar, hverken kvalitativt eller kvantitativt. Påvirkningen vil under visse omstændigheder kun kunne måles over en længere periode med inddragelse af en række andre forhold som f.eks. naturlig regeneration.

I forhold til miljøskaden skade på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder, følger det af definitionen af begrebet skade, jf. § 5, stk. 2, at en negativ ændring af f.eks. naturressourcen jorden (ikke bare "en jordforurening", men f.eks. også en ændring af jordens struktur ved kompaktering) kan udgøre en skade på beskyttede arter og eller internationale naturbeskyttelsesområder for så vidt, at den indebærer en betydelig negativ påvirkning af opnåelse eller opretholdelse af en gunstig bevaringsstatus, f.eks. i konsekvens af en forringelse af jorden som vækstmedium enten for en art eller for en arts fødegrundlag.

Skader, der skyldes handlinger, som udtrykkeligt er godkendt af de kompetente myndigheder i forbindelse med godkendelse af planer og projekter, der kan påvirke beskyttede arter eller internationale naturbeskyttelsesområder, er ikke omfattet af loven. Der er tale om planer og projekter som beskrevet i habitatdirektivets artikel 6, stk. 2 og 3, eller artikel 16 og i fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 9. Ifølge disse bestemmelser, der er undtagelsesbestemmelser fra de generelle beskyttelsesbestemmelser i de 2 direktiver, kan der kun gøres undtagelse, såfremt der f.eks. foreligger "bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art, fordi der ikke findes nogen alternativ løsning". Denne adgang til dispensation har indtil videre ikke været udnyttet i Danmark.

Det er altså ikke tilstrækkeligt, at myndighederne udtrykkeligt har godkendt visse handlinger, for at bringe forholdet uden for loven. Der skal tillige være tale om, at de skadelige virkninger af handlingen skal være "tidligere identificeret". Det vil sige, at myndighederne på forhånd i forbindelse med behandlingen af dispensationssagen har været klar over, at de skadelige virkninger kunne opstå.

Til stk. 2

Stk. 2 omhandler vandmiljøets økologiske, kemiske eller kvantitative tilstand og/eller økologiske potentiale

Den tilstand, der skal tages udgangspunkt i, når det skal vurderes, om der er sket en ”betydelig negativ påvirkning” af vandmiljøet, er de pågældende vandressourcers økologiske, kemiske eller kvantitative tilstand eller økologiske potentiale. Disse fastlægges inden for rammerne af vandrammedirektivet, som er gennemført ved miljømålsloven.

God overfladevandstilstand for overfladevand er den tilstand, et overfladevandområde har nået, når både dets økologiske tilstand og dets kemiske tilstand i det mindste er god.

God kemisk tilstand for overfladevand er den kemiske status, der er nået i et overfladevandområde, hvori koncentrationerne af forurenende stoffer (som defineret i direktivet) ikke overstiger de miljøkvalitetskrav, der er fastsat på fællesskabsplan. Der opereres alene med om god kemisk tilstand er opfyldt eller ej.

God økologisk tilstand er den tilstand, hvor værdierne for de biologiske kvalitetselementer for den pågældende type overfladevandsområde udviser niveauer, der er svagt ændret som følge af menneskelig aktivitet, men afviger kun lidt fra, hvad der normalt gælder for denne type overfladevand under uberørte forhold.

Koncentrationen af forurenende stoffer indgår i definitionen af høj/god/ moderat økologisk tilstand af overfladevande og maksimalt/godt/moderat potentiale for stærkt modificerede eller kunstige vandområder: Høj tilstand/højt potentiale forudsætter en koncentration af forurenende stoffer tæt på nul eller svarende til uberørte forhold. God tilstand/godt potentiale forudsætter, at koncentrationen af forurenende stoffer ikke overstiger miljøkvalitetskrav fastsat i overensstemmelse med direktivet. Moderat tilstand/moderat potentiale forudsætter forhold svarende til, at krav til biologiske kvalitetselementer er opfyldt.

Ringe og dårlig tilstand af overfladevande findes i vandområder, der viser henholdsvis større og alvorlige ændringer i værdierne for de biologiske kvalitetselementer, og hvori store dele af de relevante biologiske samfund, der normalt karakteriserer den pågældende type overfladevand under uberørte forhold, ikke forekommer. Der findes ikke nogen nærmere kriterieangivelse for ringe og dårlig tilstand.

Økologisk potentiale defineres i kommende bekendtgørelse om miljømålene. Bekendtgørelsen afventer interkalibreringsprocessen i EU.

Skade på vand

Bestemmelsen om skade på vand skal læses i sammenhæng med lovens bilag 2, som fastlægger det niveau, der om muligt skal genoprettes til – den hidtidige tilstand. Det afgørende er således den tilstand, som vandressourcen befinder sig i på tidspunktet for skadens indtræden og ikke den miljømålsætning, der er fastsat for vandressourcen. Dette indebærer, at de miljømål (kvalitetskrav) og indsatsprogrammer, der fremover skal fastlægges for de enkelte vanddistrikter efter miljømålsloven, ikke er afgørende for vurderingen af, om der er sket en miljøskade på vand. Omvendt kan en skade blive afgørende for den fremtidige planlægning for vandressourcen, herunder indholdet af et indsatsprogram.

Basisanalysens data vil ofte blive udgangspunktet for at vurdere, hvorvidt der er indtrådt en skade på vand.

Det skal fremhæves, at i det omfang, at der er iværksat - realiseret en indsats i indsatsprogrammerne og efter de kommunale handleplaner efter miljømålsloven for at beskytte eller

forbedre et vandområdes tilstand, er også denne indsats en integreret del af vandets tilstand. Et eksempel på en sådan indsats kunne være etablering af engområder, hvor engene spiller en rolle for vandløbets kvalitet. Det er således en del af indsatsprogrammet – og en kommunal handleplan, at engområderne skal have en vis udstrækning og karakter. Sker der en skade på engområderne, som reducerer deres evne til at beskytte og fremme f.eks. vandløbets økologiske potentiale, indebærer denne skade (indirekte) en skade på vandløbet.

En skade kan være en følge af forurening, men også grundvandssænkning og -indvinding, udretning af vandløb eller oprensning kan medføre skader i direktivets forstand (udretning af vandløb har f.eks. indvirkning på vandløbets økologiske tilstand/potentiale).

Der skal være tale om en betydelig negativ påvirkning. Karakteriseringen af en negativ påvirkning af vandressourcen som betydelig skal fortolkes i overensstemmelse med anvendelsen af den/de tilsvarende karakteriseringer af påvirkninger af vandressourcen i vandrammedirektivet.

Påvirkninger af vandressourcen er karakteriseret som betydelig – betydende i flere bestemmelser i *vandrammedirektivet*. Gennemgangen af de forskellige(hoved)sprogudgavers kvalificering af en påvirkning, effekt peger på, at betydelig i forhold til den negative påvirkning af vand, skade på vand, vil skulle fortolkes som betydende, havende betydning snarere end som meget stor.

Hvorvidt der foreligger en miljøskade skal altid konkret vurderes. Om en koncentration af forurenende stoffer overskider miljøkvalitetskrav relateret til henholdsvis kroniske og akutte effekter, skal vurderes ud fra gældende lovgivning og vejledningsmateriale.

Skade på overfladevand

Udgangspunktet for vurdering af, om der er sket en ny miljøskade i relation til økologiske og kemiske tilstand, er den tilstand, som overfladevandet befinder sig i på tidspunktet for en eventuel skades indtræden.

Som udgangspunkt må det forhold, at en negativ påvirkning af overfladevand med forurenende stoffer indebærer, at overfladevandets økologiske tilstand rykker en klasse nedad, være udtryk for, at der er sket en betydelig negativ påvirkning og dermed en miljøskade. Dette skal ses i sammenhæng med, at en nedgang i tilstanden med en klasse vil indebære, at kravene i *vandrammedirektivet* ikke er opfyldt, også selvom god økologisk tilstand eventuelt er opfyldt. Rykker overfladevandets tilstand flere klasser ned, må der også være tale om en miljøskade.

Det må ligeledes være udtryk for en miljøskade, hvis påvirkningen resulterer i, at ”god kemisk tilstand” ikke længere er opfyldt.

Har vandområdet god økologisk tilstand/potentiale både før og efter påvirkningen, vil der som hovedregel ikke være tale om en betydelig negativ påvirkning (forståelsen ”significantly adversely affects”), da forudsætningen for klassen er, at miljøkvalitetskravene er opfyldt. Der kan dog være tilfælde, hvor der alligevel er tale om en betydelig negativ påvirkning (miljøskade), selvom overfladevandet ikke rykker en klasse ned, f.eks. hvis der er sket en væsentlig ændring af de parametre, som karakteriserer overfladevandets tilstand inden for klassen. Et eksempel kunne være følgende:

Der kan inden for klassen optræde betydelig negativ påvirkning, når man bevæger sig fra at være i god sikker afstand fra miljøkvalitetskravene, til at miljøkvalitetskravene kun lige er opfyldt. Det vil betyde, at der kun skal en lille yderligere påvirkning til, før tilstanden ændrer klasse. En sådan påvirkning, der flytter tilstanden væsentligt, om end inden for samme klasse, må betegnes som en betydelig negativ påvirkning og dermed en skade.

Modsat kan man forestille sig særlige tilfælde, hvor overfladevandets økologiske tilstand rykker en klasse, uden at det er udtryk for en miljøskade. Hvis en forringelse af overfladevandets tilstand indebærer, at overfladevandets tilstand rykker fra at ligge helt i bunden af en klasse (f.eks. ”god tilstand”) til aller øverst i den følgende klasse f.eks. ”moderat tilstand”, er der måske alene tale om, at forskellen på de parametre, der karakteriserer tilstanden før og efter, at påvirkningen er sket, er minimal, I så tilfælde vil dette være en indikation af, at der næppe er tale om en betydelig negativ påvirkning - miljøskade.

Har vandområdet moderat, ringe eller dårlig økologisk tilstand før påvirkningen, har vi ingen definition i forhold til forurenende stoffer til at karakterisere overgangen fra én klasse til en dårligere. Dvs. at dette rækker over en situation, hvor det kemiske miljøkvalitetskrav kun lige netop ikke er opfyldt, til en situation hvor det kemiske miljøkvalitetskrav er langt overskredet.

De kemiske miljøkvalitetskriterier, der er det faglige grundlag for de kemiske miljøkvalitetskrav, fastsættes ud fra øko-toksikologiske data og sundhedsdata, og de er udtryk for det højeste koncentrationsniveau, der skønnes ikke at have negativ effekt på vandområdets økosystem. En påvirkning, der resulterer i højere koncentrationsniveauer for forurenende stoffer, vil øge afstanden til de kemiske miljøkvalitetskrav og negative biologiske effekter vil kunne forventes.

Giver påvirkningen med forurenende stoffer i vandområder, hvor udgangstilstanden er dårligere end god økologisk tilstand, anledning til, at koncentrationen i overfladevandet øges med en faktor 10 (dvs. mindst 10 gange større end miljøkvalitetskravet), må der være tale om en betydelig negativ påvirkning i forhold til udgangstilstanden. Yderst alvorlig vil påvirkningen være, hvis koncentrationen i overfladevandet øges med en faktor 100 eller mere.

Skade på kystvande

Miljøskade på vil skulle vurderes efter de kriterier og retningslinier, som er beskrevet under skade på overfladevande.

Skade på grundvand

For så vidt angår grundvand kan vandindvinding med deraf følgende for lav vandføring i vandløb og vådområder medføre biologiske konsekvenser for vandområderne, som kan udgøre en miljøskade. Vandindvinding kan endvidere medføre uønskede ændringer i kvaliteten af grundvandet. Sådanne påvirkninger af grundvandet, der medfører, at det indvundne vand enten ikke kan anvendes – eller skal gennem en avanceret rensning, før det kan anvendes - som drikkevand, må antages at være en betydelig negativ påvirkning og altså miljøskade. Det antages, at denne påvirkning skal berøre vandmængder i størrelsesordenen 3.000 m³ (svarende til en lille almen vandforsynings årlige indvinding).

Såfremt grundvand forurenes, så der forefindes koncentrationer over grænseværdierne i en afstand på mindst 100 m fra forureningskilden (svarende til kriteriet for, hvornår en offentlig indsats bør iværksættes overfor en forurening), må det antages, at der er tale om en miljøskade. Forureningen skal (kunne) påvirke vandmængder i størrelsesordenen 3.000 m³.

Andre skader, der kan medføre en miljøskade i form af en skade på vand

I forhold til miljøskaden skade på vand, følger det af definitionen af begrebet skade, jf. § 5, stk. 2, at en negativ ændring af/en skade på også naturressourcerne jorden og de beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder kan indebære en miljøskade på vand. F.eks. kan en jordforurening indebære en miljøskade eller en overhængende fare for miljøskade på vand, som følge af ud- eller nedsivning fra jorden til vandet. Ligesom en nega-

tiv ændring i en bestand af vandfugle, f.eks. hejrer, kan være en skade, der resulterer i en betydelig, negativ påvirkning af et vandområdes økologiske tilstand eller potentiale (balance) og dermed en miljøskade.

Negative ændringer, der ikke er en miljøskade i form af en skade på vand

Negative ændringer af et vandområdes tilstand omfattet af miljømålslovens §§ 17, stk. 1 og 2 er ikke en miljøskade på vandmiljøet.

Sådanne negative ændringer er manglende opnåelse af god grundvandstilstand, god økologisk tilstand eller, hvor det er relevant, godt økologisk potentiale, eller manglende forebyggelse af forringelse af et overfladevandområdes eller en grundvandsforekomsts tilstand, forudsat at disse negative ændringer skyldes nye ændringer af overfladevandområdets fysiske karakteristika eller forandringer i grundvands-forekomsternes niveau, eller hvis manglende forebyggelse af et overfladevandområdes forringelse fra tilstanden "høj" til tilstanden "god", skyldes nye bæredygtige menneskelige udviklingsaktiviteter.

Et konkret eksempel på "nye bæredygtige menneskelige udviklingsaktiviteter", der kan begrunde manglende forebyggelse af en forringelse til god tilstand, kunne være bygning af en havn (selvfølgelig under den forudsætning, at havneprojektet i øvrigt kunne karakteriseres og tillades som en bæredygtig udviklingsaktivitet).

Følgende betingelser skal alle være opfyldt: Der skal tages alle praktisk gennemførlige skridt for at mindske den skadelige indvirkning på vandforekomstens tilstand, grundene til disse ændringer eller forandringer skal være specifikt angivet og forklaret i vandplanen og målene skal revideres hvert sjette år. Ændringerne eller forandringerne skal være begrundet i væsentlige samfundsinteresser, og/eller nyttevirkningerne for miljøet og samfundet ved opnåelse af målene skal være mindre end de nyttevirkninger, der følger af de nye ændringer eller forandringer for befolkningens sundhed, opretholdelsen af menneskers sikkerhed og en bæredygtig udvikling. De nyttige mål, der tilsigtes ved de nye ændringer eller forandringer af vandområdet, må ikke på grund af tekniske vanskeligheder eller uforholdsmæssigt store omkostninger kunne opnås med andre midler, som miljømæssigt er en væsentligt bedre løsning.

Det gælder altså her som i forhold til miljøskaden på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder, at påvirkninger, der (isoleret betragtet) ville udgøre miljøskader kan tillades med den konsekvens, at de ikke længere er miljøskader i miljøansvarsdirektivets forstand. Betingelserne er her, at påvirkningens skadelige virkning begrænses mest muligt – og at der ved lempelse af beskyttelsen af vandressourcen opnås et samlet set større gode for samfundet som helhed, end hvis lempelsen ikke blev tilladt. Betingelserne er dermed i udgangspunktet ikke så skarpe som betingelserne i forhold til at tillade en miljøskade efter *habitatdirektivets* art. 6, stk. 3 og 4, hvor kravet er, at der samtidigt "træffes alle nødvendige kompensationsforanstaltninger for at sikre, at den globale sammenhæng i Natura 2000 beskyttes".

Se bemærkningerne til § 5, stk. 2 og § 10, stk. 3.

Til stk. 3

Miljøskaden "skade på jord" er begrænset til at omfatte jordforureninger.

Jordforureningen skal være resultatet af den direkte eller indirekte tilførsel af stoffer, præparater, organismer eller mikroorganismer i, på eller under jorden.

Jordforurening i denne lovs forstand omfatter dermed - modsat lov om forurennet jord - såvel en kemisk forurening med stoffer, præparater, som en biologisk forurening med organismer og mikro-organismer. Organismer omfatter i princippet alle levende organiske systemer spændende fra vira, bakterier over planter til fisk, padder, fugle og pattedyr i alle varian-

ter. Bestemmelsen antages primært at være rettet mod mikroorganismer og lignende (små) organismer, der tilføres jorden, f.eks. som led i forurenings- eller skadedyrsbekæmpelse.

Dette indebærer, at andre skader, som for eksempel skader på jordens struktur, forringelse af humusindhold eller andet som følge af for eksempel kompaktering, oversvømmelse, erosion ikke er en skade på jord i denne lovs forstand. Det følger dog af definitionen af skade, at selvom andre skader på jord end jordforureninger ikke udgør en miljøskade på jord i sig selv, godt kan udgøre en miljøskade på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder eller vand, såfremt de indebærer eller medfører en miljøskade i form af skade på vand eller skade på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder.

Med jord menes mediet jord, og ikke kun landbrugsjorde.

Såvel de risici, der knytter sig til enten kontakt med jorden eller udvikling af eksplosive gasser i jorden, er omfattet (den direkte påvirkning), som de risici, der knytter sig til f.eks. at spise frugt, grønsager m.v. der er dyrket i forurennet jord, eller dyr, der har græsset på forurennet jord.

Jordforureningen skal medføre en *betydelig risiko* for, at menneskers sundhed påvirkes negativt. Jordforureningen skal alene medføre *en risiko* for en negativ påvirkning af menneskers sundhed, hvilket er en skærpelse i forhold til de 2 andre miljøskader, hvor der skal påvises en negativ påvirkning af de beskyttede ressourcer. Det antages, at det skal læses som en risiko for en påvirkning af det enkelte menneskes sundhed.

Risikoen skal være *betydelig*. Denne normering af en miljøskade må være identisk med eller tilsigtet at være identisk med en tilsvarende normering i andre direktiver – først og fremmest habitat- og vandrammedirektivet. For så vidt angår ”skade på jord” gives der imidlertid ikke en sådan tilsvarende normering i andre direktiver. I det netop fremlagte forslag til ramme-direktiv om jord er der imidlertid en definition af forurening, der inkluderer alle risici for menneskelig sundhed – ikke kun de betydelige risici. Og det antages på denne baggrund, at ligesom der efter jordforureningsloven sondres mellem på den ene side forurening, der udgør en sundhedsmæssig risiko, som kan håndteres ved en offentlig indsats i form af rådgivning og på den anden side forureninger, der udgør en sådan risiko, at en indsats derudover bør iværksættes, vil der i forhold til EF-reglerne kunne sondres mellem på den ene side forureninger, der indebærer en sundhedsmæssig risiko og er omfattet af f.eks. et kommende jordrammedirektiv og på den anden side forureninger, der medfører en betydelig risiko – og som er omfattet af miljøansvarsdirektivets regler.

På denne baggrund kan følgende kriterier tages i betragtning ved vurdering af, om der foreligger en miljøskade på jord: 1) Forureningen indebærer, at en eventuel offentlig indsats ikke kan begrænses til rådgivning, f.eks. forurening over de fastsatte afskæringskriterier, og 2) påvirkning af mere end 10 boliger eller arealer større end 1 ha. med følsom eller særlig følsom anvendelse, jf. jordforureningslovens § 6 eller arealer større end 2,5 ha., der anvendes til dyrkning af afgrøder.

Se bemærkningerne til § 5, stk. 2.

Til stk. 4

Der stilles således krav om, at den negative ændring kan beskrives, påvises og dokumenteres. Det betyder samtidigt, at det er en forudsætning for at kunne konstatere, at en skade er indtruffet, at naturressourcens tilstand og dens udnyttelsesmuligheder, før skaden indtraf, kan beskrives og dokumenteres. Dette må anses for at svare til de krav om objektivitet og et sagligt grundlag, der knytter sig til udstedelse af et påbud efter f.eks. jordforureningsloven, og som følger af almindelig forvaltningsretlige regler, herunder official maximen, forstået som

myndighedernes pligt til at sikre, at der træffes afgørelse på et tilstrækkeligt og sagligt grundlag.

Miljøskaden eller den overhængende fare skal være indtrådt direkte eller indirekte. Heri ligger et grundlæggende krav om årsagssammenhæng, det vil sige en sammenhæng mellem en hændelse og en skade som forudsætning for et ansvar for skaden. Skaden skal være indtrådt direkte eller indirekte, hvilket samtidigt indebærer, at årsagssammenhæng ikke kun kan antages at foreligge, hvor en skade er en direkte og umiddelbart konstaterbar følge af en hændelse, men også foreligger hvor skaden udvikler sig efter hændelsen og dermed f.eks. først (kan) konstateres måske længe efter, at hændelsen fandt sted. Et eksempel til illustration: at grave 10 tons koncentrerede plantegifte i nye, hele tønder ned i et klitområde udløser ikke nødvendigvis umiddelbart en skade, men med tid vil tønderne tære og giften sive ud – og så opstår skaderne. Disse skader vil blive anset for at være forårsaget af nedgravningen af giften i tønder.

Det følger af definitionen af skade, at selvom andre skader på jord end jordforurenninger ikke udgør en miljøskade i sig selv, godt kan udgøre en miljøskade på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder eller vand, såfremt de indebærer eller medfører en miljøskade i form af skade på vand eller skade på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder. Ligeså vel kan en skade på vand, der ikke i sig selv er en miljøskade på vand, godt indebære en miljøskade på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder og omvendt.

Se bemærkningerne til § 5, stk. 1, nr. 1 og 2.

Til stk. 5

Skader opstået som følge af diffus forurening, krig, borgerlige uroligheder, atomskader eller naturkatastrofer er ikke miljøskader i lovens forstand og er dermed ikke omfattet af lovens anvendelsesområde.

Skader, der opstår som følge af hændelser, der er omfattet af de nævnte konventioner, herunder fremtidige ændringer af disse konventioner, er ikke miljøskader i lovens forstand og er dermed ikke omfattet af lovens anvendelsesområde. Det er dog en forudsætning, at disse konventioner, herunder fremtidige ændringer er trådt i kraft og er ratificeret af og implementeret i medlemslandet.

Hændelser omfattet af alle fremtidige ændringer af de nævnte konventioner er heller ikke miljøskader i lovens forstand, forudsat at disse fremtidige ændringer er trådt i kraft og er ratificeret af og implementeret i medlemslandet.

Til stk. 6

Der er tale om en overhængende fare for miljøskade, når der er tilstrækkelig sandsynlighed for, at en miljøskade vil indtræde i nær fremtid.

Til § 6

Forpligtelser og påbud efter denne lov skal rettes til den ansvarlige. Den ansvarlige er den, der efter afgørelser truffet efter lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse, lov om forurennet jord, lov om naturbeskyttelse og forskellige andre love er vurderet at være den ansvarlige for, at der foreligger en miljøskade eller en overhængende fare for en sådan miljøskade.

Til § 7

Loven finder ikke anvendelse i forhold til miljøskader eller overhængende fare for en sådan miljøskade, som er forårsaget af private, ikke-erhvervmæssige aktiviteter.

Under begrebet erhvervmæssigt øjemed falder virksomheder, som er godkendelsespligtige efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, og andre erhvervsvirksomheder, herunder erhvervmæssige og offentlige bygge- og anlægsarbejder, eller faste anlæg til energiproduktion, som ikke er godkendelsespligtige.

I modsætning til praksis efter miljøbeskyttelsesloven (hvor begrebet virksomhed forstås bredt som omfattende enhver aktivitet - også udført af privatpersoner -, der medfører eller kan medføre forurening) skal begrebet virksomhed her forstås snævrere, således at fysiske og juridiske personers ikke-erhvervmæssige aktiviteter, herunder aktiviteter fysiske og juridiske personer udøver i ikke-erhvervmæssige foreninger, ikke er omfattet af bestemmelsen og dermed ikke er omfattet af loven.

Til § 8

Forebyggende foranstaltninger efter denne lov skal træffes i de situationer, hvor en overhængende fare for en miljøskade forøges. Dette vil typisk ikke være tilfældet i forbindelse med den almindelige drift af en virksomhed/aktivitet, men vil typisk forudsætte, at der indtræder en særlig hændelse eller begivenhed. Forebyggende foranstaltninger i denne forstand er derfor ikke den almindelige forebyggelse af forurening/skade, som foretages løbende.

Til § 9

Bestemmelsen definerer såvel de afhjælpende foranstaltninger, der skal træffes for øjeblikkeligt at kontrollere, indeslutte, fjerne eller på anden måde håndtere de pågældende forurenende stoffer eller enhver anden skadelig påvirkning for at begrænse og forhindre yderligere miljøskade og negativ virkning på menneskers sundhed eller yderligere forringelse af udnyttelsesmulighederne, samt de afhjælpende foranstaltninger, der skal træffes i overensstemmelse med lovens bilag 2.

Den førstnævnte type af afhjælpende foranstaltninger forudsætter, at miljøskaden pludseligt forværres. Dette vil typisk ikke være tilfældet i forbindelse med den almindelige drift af en virksomhed/aktivitet, men vil typisk forudsætte, at der indtræder en særlig hændelse eller begivenhed, som indebærer, at der øjeblikkeligt opstår behov for at kontrollere, indeslutte, fjerne eller på anden måde håndtere de pågældende forurenende stoffer og/eller den skadelige påvirkning. Afhjælpende foranstaltninger i denne forstand er derfor ikke den almindelige forebyggelse af forurening/skade, som foretages løbende.

Den anden type af afhjælpende foranstaltninger er yderligere reguleret i lovens bilag 2 og har til formål at bringe lokaliteten tilbage til hidtidig tilstand. Det følger af bilag 2, at afhjælpning af miljøskader på vand eller på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder skal ske i form af *primære, supplerende og kompenserende* foranstaltninger, som tilsammen fuldt ud skal erstatte samfundet det tab, som er lidt pga. skaden. Det overordnede formål er som nævnt, at miljøet skal føres tilbage til sin hidtidige tilstand samt at et eventuelt midlertidigt tab skal godtgøres.

Se bemærkningerne til § 20.

Til § 10

Til stk. 1

Ved udnyttelsesmuligheder for offentligheden kan typisk forstås de rekreative tjenester, som ressourcen giver mulighed for, for eksempel gåture eller fisketure i et beskyttet na-

turområde. Derudover kan området have en værdi blot ved at eksistere og kunne blive udnyttet af den nuværende befolkning og de kommende generationer. Udnyttelsesmuligheder til gavn for en anden naturressource kan for eksempel bestå i et nærliggende vandområdes betydning for et beskyttet naturområde eller beskyttede arter. Se bemærkningerne til § 5.

Til stk. 2

I miljøansvarsdirektivets artikel 2, stk. 3, defineres de beskyttede arter og naturtyper, der er omfattet af direktivet. Det drejer sig om:

- 1) arter, der er nævnt i fuglebeskyttelsesdirektivets (direktiv 74/409/EØF) artikel 4, stk. 2, eller opført i direktivets bilag I
- 2) arter, der er opført i habitatdirektivets (direktiv 93/43/EØF) bilag II og IV
- 3) levesteder for arter, der er nævnt i fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 4, stk. 2, eller opført i direktivets bilag I eller i habitatdirektivets bilag II
- 4) internationale naturbeskyttelsesområder, der er opført i habitatdirektivets bilag I, samt
- 5) yngle- og rastepladser for de arter, der er opført i habitatdirektivets bilag IV.

Disse arter, internationale naturbeskyttelsesområder og levesteder for arter, benævnes også Natura 2000-arter og -internationale naturbeskyttelsesområder. Ordet ”beskyttede” knytter sig såvel til arter som til internationale naturbeskyttelsesområder.

Samtlige *fuglearter*, som forekommer i vild tilstand inden for EU, er beskyttet efter fuglebeskyttelsesdirektivets. De fuglearter, der er omfattet af miljøansvarsdirektivet og dermed af lovforslaget, er dog begrænset til arter, som kræver særlige beskyttelsesforanstaltninger med hensyn til deres levesteder, og som er opført på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I. Der er i alt ca. 75 fuglearter på bilag I, og de forekommer ikke alle vildtlevende i Danmark. Som danske bilag I-arter kan eksempelvis nævnes sort stork og vandrefalk.

De arter, der er beskyttet efter habitatdirektivet, og som er omfattet af miljøansvarsdirektivet og dermed af lovforslaget, er *dyrearter og plantearter* af fællesskabsbetydning, hvis bevaring kræver udpegning af særlige bevaringsområder (bilag II-arter), eller kræver streng beskyttelse (bilag IV-arter). Som eksempel på bilag II-arter, der forekommer i Danmark, kan nævnes spættet sæl og hasselmus og på bilag IV-arter spidssnudet frø og snæbel.

For beskyttede dyre- og plantearter gælder det, at de er beskyttet, uanset om de befinder sig i det område (Natura 2000-område), som de udgør udpegningsgrundlaget for, eller uden for disse områder.

De *internationale naturbeskyttelsesområder*, der er omfattet af direktivet og dermed af lovforslaget, er områder, der af miljøministeren er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder, jf. bekendtgørelse nr. 477 af 7. juni 2003 om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder. I lovforslaget anvendes i stedet for beskyttede internationale naturbeskyttelsesområder benævnelsen internationale naturbeskyttelsesområder i overensstemmelse med terminologien i naturbeskyttelseslovens kapitel 2 a og miljømålsloven. Områderne benævnes også Natura 2000-områder.

I det omfang, det har betydning for artsbeskyttelsen, er tillige følgende internationale naturbeskyttelsesområder omfattet af miljøansvarsdirektivet og dermed af lovforslaget: levesteder for de fuglearter, som efter fuglebeskyttelsesdirektivet kræver særlige beskyttelsesforanstaltninger med hensyn til levesteder, herunder ynglepladser, fjerskiftepladser og rastepladser, og ynglepladser og rastepladser for de arter, som efter habitatdirektivet kræver streng beskyttelse.

Til stk. 3

Vandmiljøet er defineret som alle vandressourcer, der er omfattet af vandrammedirektivet (EF/2000/60). Vand omfatter herefter overfladevand og grundvand. Overfladevand defineres som 1) indvand bortset fra grundvand, dvs. alt stillestående eller strømmende vand på jordoverfladen, herunder vandløb, dvs. indvand som for størstedelens vedkommende løber på jordoverfladen, men som kan løbe under jorden i en del af sit løb og søer, dvs. indvand bestående af stillestående overfladevand, 2) overgangsvande, dvs. overfladevandområder i nærheden af flodmundinger, som er delvist saltholdige som følge af, at de er i nærheden af kystvande, men som i væsentlig grad påvirkes af ferskvandsstrømme og 3) kystvande, undtagen med hensyn til kemisk tilstand, hvor det også omfatter territorialfarvande, dvs. kystvande omfatter såvel kystvand ud til 1 sømil til havsiden fra det nærmeste punkt på basislinjen, hvor direktivet stiller krav om økologisk tilstand, som territorialfarvand ud til 12 sømil, hvor direktivet stiller krav om kemisk tilstand.

Grundvand defineres som alle former for vand under jordoverfladen i mættede zoner og i direkte kontakt med jordoverfladen eller undergrunden. Herudover indeholder vandrammedirektivet bestemmelser om grundvandsforekomster og grundvandsmagasiner.

Til § 11

Til stk. 1

Hidtidig tilstand defineres som den tilstand, naturressourcerne og disses udnyttelsesmuligheder ville have befundet sig i på det tidspunkt, hvor skaden indtræffer, hvis miljøskaden ikke var indtruffet. Det antages, at der ikke skal tages hensyn til evt. udviklingstendenser i for eksempel negativ retning på skadestidspunktet. Den ansvarlige kommer dermed ikke til at bære omkostningerne for en sådan negativ trend eller bære fordelene ved en positiv trend. Hidtidig tilstand skal således forstås som statisk, hvilket indebærer en vandret fremskrivning af den hidtidige tilstand, når miljøskaden eller de afhjælpende foranstaltninger skal vurderes efter ækvivalensmetoden. Se hertil de almindelige bemærkninger.

Til stk. 2

Det er de bedste foreliggende oplysninger, der skal lægges til grund ved bedømmelse af, hvad hidtidig tilstand er. I forhold til vandmiljøet samt til beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder vil basisanalysens data ofte blive udgangspunktet for at vurdere den hidtidige tilstand, som skal reableres.

Til § 12

Retablering omfatter de primære foranstaltninger, der træffes, og de eventuelle supplerende foranstaltninger, der er nødvendige for at bringe skader på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder og vand tilbage til deres hidtidige tilstand.

Idet en skade på jord eller beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder kan indebære en miljøskade på vand og omvendt en skade på jord eller vand kan indebære en miljøskade på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder, kan retablering også omfatte tilbageførelse af de skadede naturressourcer og /eller disses udnyttelsesmuligheder, som har bidraget til miljøskaden, til disses hidtidige tilstand.

Muligheden for naturlig retablering, det vil sige en løsning uden direkte menneskelige indgreb i retableringsprocessen, skal overvejes som en del af den primære afhjælpning.

Se bemærkningerne til §§ 5, 9 og 20.

Til § 13

Til stk. 1

Den ansvarlige pålægges en underretningspligt, hvis miljøskaden forværres, eller faren forøges for, at miljøskade indtræder. Der er tale om en underretningspligt ved alle forureninger, der forværrer miljøskaden eller forøger den overhængende fare herfor, og ikke kun ved driftsforstyrrelser eller uheld.

Til stk. 2

Efter bestemmelsen kan miljøministeren anmode den ansvarlige for de forhold, der har givet anledning til forurening eller overhængende fare for forurening, om at få alle oplysninger, som den ansvarlige er i besiddelse af, og som kan have betydning for vurderingen af en forværring af miljøskaden eller en forøgelse af den overhængende fare for en miljøskade. Den ansvarlige er forpligtet til at udlevere disse oplysninger på anmodning.

Til § 14

Til stk. 1

Den ansvarlige skal søge en forurening eller en overhængende fare herfor afværget eller forebygget i tilfælde af en forværring af miljøskaden eller en forøgelse af den overhængende fare for, at miljøskaden indtræder.

Den ansvarlige forpligtes til at træffe de afhjælpende foranstaltninger, der skal til for øjeblikkeligt at kontrollere, indeslutte, fjerne eller på anden måde håndtere de pågældende forurenende stoffer eller enhver anden skadelig påvirkning for at begrænse og forhindre yderligere forværring af miljøskade eller for negativ virkning på menneskers sundhed eller yderligere forringelse af udnyttelsesmulighederne.

Der er tale om en umiddelbar forpligtelse, der gælder, uanset om miljøministeren har udstedt påbud efter § 19.

Til stk. 2

Den ansvarliges umiddelbare forpligtelse efter stk. 1 gælder dog ikke i de tilfælde, hvor en miljøskade er sket eller en overhængende fare er opstået som følge af tilførsel til havet af olie og kemikalier fra skibe. I sådanne tilfælde forestår forsvarsministeren de nødvendige afværgeforanstaltninger, således som det også er tilfældet efter reglerne i havmiljølovens § 34. Efter havmiljølovens § 34 gælder, at: ”Forsvarsministeren forestår i samarbejde med redningsberedskabet og andre myndigheder, som ministeren bemyndiger, dertil, bekæmpelse af olie- og kemikalieforurening af havet og de kystnære dele af søterritoriet.”

Til § 15

Bestemmelsen fastslår, at den ansvarliges underretning efter § 13, stk. 1, ikke friholder denne for pligten til at søge følgerne af en forværring af miljøskaden effektivt afværget eller den overhængende fare for, at miljøskaden indtræder, forebygget, ligesom det ikke fritager for forpligtelsen til at foretage afhjælpende foranstaltninger i henhold til lovens bilag 2.

Til § 16

Til stk. 1

Det følger af miljøansvarsdirektivets artikel 8, stk. 2, at myndigheden skal sørge for, at de omkostninger, som den har afholdt som følge af forebyggende eller afhjælpende foranstaltninger efter denne lov, dækkes af den ansvarlige gennem sikkerhed i ejendom eller andre passende garantier.

Med bestemmelsen understreges anvendelsen af forureneren betaler princippet, idet det med bestemmelsen sikres, at det bliver den ansvarlige, der afholder omkostninger efter lo-

ven til sagsbehandling, undersøgelser, samt forebyggende og afhjælpende foranstaltninger og ikke myndigheden.

Sikkerhedsstillelsen skal være stor nok til at dække omkostningerne, (nettoudgifterne) ved de forpligtelser, der i den konkrete sag påhviler den ansvarlige. Sikkerhedsstillelsen skal dække miljøministerens udgifter til sagsbehandling og til håndhævelse af forpligtelserne ved en selvhjælpshandling efter §§ 41 og 42.

Der er her for det første tale om de direkte omkostninger i forbindelse med iværksættelse af forebyggende indgreb, f.eks. fjernelse af en meget gammel olierørledning, hvor der er risiko for læk, eller omkostninger, som er forbundet med afhjælpende foranstaltninger, f.eks. genopretning af en naturtype efter en forurening. Endvidere kan også omkostningerne ved vurderingen af de forebyggende eller afhjælpende foranstaltninger eller i givet fald ved vurderingen af en overhængende fare for, at sådanne skader indtræder, og nødvendige undersøgelser i den forbindelse, kræves dækket af den ansvarlige ved en sikkerhedsstillelse.

Til stk. 2

Miljøministeren fastlægger, hvor stor sikkerhedsstillelsen skal være, ved påbud. Udover størrelsen skal der i påbudet f.eks. også fastsættes en frist for etablering af en sikkerhedsstillelse.

Til stk. 3

Det foreslås, at miljøministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om de vilkår, der kan stilles i forbindelse med sikkerhedsstillelsen.

Der kan for eksempel være behov for at fastsætte regler om beregning af sikkerhedsstillelsen eller regler om, at sikkerhedsstillelsens størrelse kan reguleres, såfremt grundlaget for beregning af størrelsen ændres væsentligt. Dette kan for eksempel tænkes, hvis det under sagens behandling efter denne lov viser sig, at de beregninger der fra en start blev lagt til grund for størrelsen af omkostningerne til de forebyggende eller afhjælpende foranstaltninger ikke holder stik alligevel, fordi det viser sig enten at blive dyrere eller billigere. Der forventes således fastsat regler, hvorefter sikkerhedsstillelsen efterfølgende kan reguleres såvel op som ned.

Til § 17

Efter bestemmelsen skal miljøministeren påbyde den ansvarlige for de forhold, der har givet anledning til miljøskade eller den forøgede overhængende fare for en miljøskade, om at give alle oplysninger, som har betydning for vurderingen af miljøskaden eller den forøgede overhængende fare for en miljøskade. Miljøministeren skal endvidere påbyde den ansvarlige at klarlægge, hvordan følgerne af miljøskaden eller den overhængende fare for miljøskade afhjælpes eller forebygges.

Det følger af stk. 2, at den ansvarlige herunder kan påbydes for egen regning at foretage nærmere undersøgelser m.v. Hermed kan oplysninger om miljøskadens eller den forøgede overhængende fare for en miljøskades omfang og karakter, grundvandsforhold o. lign. blive belyst med henblik på stillingtagen til omfanget af den nødvendige forebyggelse eller afhjælpning, som påbydes efter §§ 19 og 20.

Til § 18

Ifølge bestemmelsen skal miljømyndigheden hjemvise sagen til rette myndighed efter lovene nævnt under § 2 – dvs. tilsynsmyndigheden –, hvis det viser sig under behandlingen af en sag efter denne lov og på baggrund af oplysninger tilvejebragt efter § 17 eller på anden vis,

at miljøskaden, eller den forøgede overhængende fare herfor med overvejende sandsynlighed ikke kan være forvoldt ved den hændelse eller af den aktivitet, som efter myndighedens afgørelse, jf. § 2, har forvoldt miljøskaden eller den forøgede overhængende fare for miljøskade. Sagen hjemvises også, hvis der ikke stilles sikkerhed efter § 16.

Bestemmelsen findes nødvendig, da en sag om en miljøskade eller overhængende fare for en sådan miljøskade i mange tilfælde overgår fra en myndighed til en anden i forbindelse med, at der skal træffes afgørelse om afhjælpning eller forebyggelse af en miljøskade eller en overhængende fare for en miljøskade. En sådan overgang mellem myndigheder sker f.eks. i det omfang kommunalbestyrelsen er tilsynsmyndighed efter lovgivningen nævnt i § 2, idet afgørelser om afhjælpning og forebyggelse af en miljøskade eller en overhængende fare for en miljøskade lægges hos miljøministeren.

Til § 19

Til stk. 1

Der gives hjemmel til at miljøministeren kan påbyde den ansvarlige at træffe de nødvendige forebyggende foranstaltninger i forbindelse med en overhængende fare for en miljøskade.

Til stk. 2

Der gives hjemmel til, at miljømyndigheden kan påbyde den ansvarlige at træffe de nødvendige forebyggende foranstaltninger.

Der vil være tale om enhver praktisk gennemførlig foranstaltning til øjeblikkeligt at kontrollere, indeslutte, fjerne eller på anden måde håndtere de pågældende forurenende stoffer eller enhver anden skadelig påvirkning for at begrænse og forhindre yderligere forværring af en miljøskade eller af en negativ virkning på menneskers sundhed eller af yderligere forringelse af udnyttelsesmulighederne.

Der er dermed ikke tale om de afhjælpende foranstaltninger, der skal træffes i henhold til bilag 2. Disse påbydes med hjemmel i § 20.

Til stk. 3 og 4

Med bestemmelserne i stk. 3 og 4 fraviges hovedreglen efter stk. 1 og 2, hvorefter den ansvarlige påbydes selv at handle. Bestemmelserne i stk. 3 og 4 omhandler miljøskader, der skyldes tilførsler fra skibe. På havet og de kystnære dele af søterritoriet er det forsvarsministeren (i praksis Søværnets Operative Kommando – SOK) der forestår de forebyggende foranstaltninger efter stk. 1 og 2, når der er tale om olie- og kemikaliefurening. Det er vurderingen, at det ikke vil give nogen miljømæssig gevinst at lade skibene selv sørge for bekæmpelse af en olie- eller kemikaliefurening. Skibene har ikke selv bekæmpelsesudstyr om bord og det er SOK der har kompetence til at bekæmpe forureninger af havet, jf. havmiljølovens § 44.

Til stk. 5

Stk. 5 fastslår, at det forhold, at foranstaltningerne forestås af forsvars- henholdsvis miljøministeren ikke fritager den ansvarlige for at betale udgifterne ved foranstaltningerne. En sådan regel findes også i havmiljølovens § 44.

Til § 20

Til stk. 1

Det følger af bestemmelsen, at miljøministeren skal påbyde den ansvarlige at afhjælpe en miljøskade på vandmiljøet eller på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesom-

råder. Afhjælpningsforpligtelsen for den ansvarlige er i overensstemmelse med hovedreglen i direktivets artikel 6 og 7. Et påbud skal indeholde en præcisering af forpligtelserne i overensstemmelse med bilag 2.

Bilag 2 stiller krav om genopretning til *hidtidig tilstand*. Hidtidig tilstand defineres som den tilstand, naturressourcerne og disses udnyttelsesmuligheder ville have befundet sig i på det tidspunkt, hvor skaden indtræffer, hvis miljøskaden ikke var indtruffet. Det er de bedste foreliggende oplysninger, der skal lægges til grund. Afhjælpning af miljøskader på vand eller på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder skal ske i form af *primære, supplerende og kompenserende* foranstaltninger, som tilsammen fuldt ud skal erstatte samfundet det tab, som er lidt pga. skaden. Det overordnede formål er altså, at miljøet skal føres tilbage til sin hidtidige tilstand og samfundet skal have et eventuelt midlertidigt tab godtgjort. Det følger yderligere af bilaget, at afhjælpning af miljøskader på vand eller beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder indebærer, at betydelig risiko for negativ påvirkning af menneskers sundhed skal fjernes.

Den primære afhjælpning skal overvejes som 1. prioritet. Der kan vælges primær afhjælpning tilbage til eller *henimod* hidtidig tilstand. Naturlig genopretning er en form for primær afhjælpning, ligeså er enhver form for aktiv indgriben, der kan sætte fart i genopretningen. Den primære afhjælpning vil naturligt foregå på den skadede lokalitet. Den behøver dog ikke blive foretaget *direkte* på den skadede lokalitet – den skal blot påvirke den skadede lokalitet (ex: en skade på en mose kan genoprettes ved tilførsel af øgede vandmængder udefra gennem eksisterende vandstrømme, der er forbundet med mosen).

Hvis den primære afhjælpning ikke genopretter fuldt ud til hidtidig tilstand men kun *henimod*, skal der iværksættes supplerende afhjælpning.

En supplerende afhjælpning skal iværksættes, når den primære afhjælpning ikke fører den skadede lokalitet tilbage til hidtidig tilstand. Med den supplerende afhjælpning skal tilvejebringes ekstra naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder svarende til ”mankoen” mellem den tilstand, der kan opnås gennem den primære afhjælpning, og den hidtidige tilstand på den skadede lokalitet. Hvis det er hensigtsmæssigt, kan det tilsvarende niveau tilvejebringes på en *anden* lokalitet. Forholdene på den skadede lokalitet og/eller selve skadens karakter må afgøre, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at vælge en anden geografisk lokalitet. Denne anden lokalitet bør være geografisk forbundet med den skadede lokalitet, hvor det er muligt og hensigtsmæssigt, idet der tages hensyn til den berørte befolknings interesser.

Det antages, at der som oftest skal iværksættes kompenserende afhjælpning. Denne form for afhjælpning har som formål at kompensere for det midlertidige tab, som samfundet har haft i perioden, fra skaden skete, indtil fuld genopretning er opnået. Den kompenserende afhjælpning kan ske enten på den skadede lokalitet eller på en anden lokalitet. Den kan ikke bestå i en økonomisk compensation til borgerne. Den skal bestå af *yderligere forbedringer* for beskyttede internationale naturbeskyttelsesområder og arter eller vandmiljøet.

Den kompenserende foranstaltning kan have virkning også efter det tidspunkt, hvor den fulde virkning af den primære afhjælpning (og evt. den supplerende) er opnået. Blot skal den samlede virkning over årene inden for den valgte tidshorisont (tilbagediskonteret til nutidsværdi) af den kompenserende foranstaltning svare til det samlede midlertidige tab (tilbagediskonteret). Direktivet tager ikke stilling til, hvad der skal ske med den kompenserende foranstaltning udover den valgte tidshorisont. Men da der er tale om miljøforbedringer, antages det, at disse ikke skal fjernes, og at en fjernelse af disse vil kunne udgøre en (ny) miljøskade i direktivets forstand.

Når de mulige afhjælpende foranstaltninger er blevet identificeret, skal der træffes et valg. Valget mellem de forskellige kombinationsmuligheder skal foretages ud fra en række

kriterier, der er nævnt i bilag 2 i uprioriteret rækkefølge. Hver enkelt pakke af foranstaltninger skal bedømmes ud fra disse kriterier.

Myndigheden har ret til at beslutte, at der ikke skal træffes yderligere afhjælpende foranstaltninger for at bringe den skadede vandressource eller den beskyttede art eller naturtype tilbage til dens oprindelige tilstand eller tilsvarende niveau. Det kan ske, hvis omkostningerne herved ikke står mål med den miljømæssige gevinst, eller hvis de afhjælpende foranstaltninger, der allerede er truffet, sikrer, at der ikke længere foreligger nogen betydelig risiko for at påvirke menneskers sundhed, vandmiljøet eller beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder negativt.

Den primære og den supplerende indsats skal tilsammen føre miljøet tilbage til samme niveau af naturressourcer og/eller udnyttelsesmuligheder, som før skaden skete. Derudover skal den kompenserende indsats råde bod på det midlertidige tab, som samfundet som oftest vil have haft. Det er således nødvendigt at opgøre tabet henholdsvis erstatningens samlede omfang, således at det kan sikres, at erstatningen kommer på niveau med tabet. Som 1. prioritet skal det overvejes at anvende en *ækvivalenstilgang*. Hvis det ikke er muligt at anvende ækvivalenstilgangen, skal *alternative metoder* til at vurdere miljøgoderne anvendes, og at det kan for eksempel være en *økonomisk værdisætning* (i kroner og øre).

Hvis det er muligt at erstatte det tabte miljøgode med et miljøgode af samme type, kvalitet og kvantitet – ækvivalensmetoden –, skal man som nævnt først overveje at gøre dette. Måske kan et forurenede grundvandsmagasin oprensnes, eller et vandhul eller en skadet å-strækning kan reetableres med cirka samme indhold som før. Her er der tale om *simple ækvivalenser* og dermed ingen større metodiske problemer mht. at vurdere den primære og supplerende indsats.

Imidlertid har miljøgoder som fx habitater ofte flere dimensioner eller parametre (fx type, mængde, kvalitet, lokalisering), og der kan være tale om ret komplekse systemer med indbyrdes afhængigheder, balancepunkter og egen udviklingsdynamik.

Hvis en sådan simpel ækvivalensbetragtning ikke er mulig, eller der ud fra et eller flere beslutningskriterier, fx økonomiske hensyn, vælges ikke at erstatte 1-til-1, må en *bredere ækvivalensbetragtning* anlægges. Måske kan grundvandet beskyttes bedre andetsteds, eller der kan etableres et vandhul andetsteds, som måske er mindre biologisk interessant men har en dobbelt så stor vandflade. Eller fiskemuligheder i ét vandløb kan erstattes af fiskemuligheder andetsteds. I så fald skal man fastlægge nogle ækvivalensrelationer, dvs. en slags bytteforhold, mellem grundvandsmagasiner, mellem forskellige biotoper eller mellem forskellige rekreative udnyttelsesmuligheder.

Det forekommer meget lidt sandsynligt, at der vil opstå situationer, hvor ækvivalenstilgangen ikke kan bruges i praksis til at vurdere primære og supplerende foranstaltninger. Der vil formentlig altid inden for landets grænser kunne findes om end ikke nære, så lidt mere fjerne substitutter for tabte miljøgoder. Fx vil skader på et grundvandsmagasin kunne kompenseres ved en indsats for grundvandet andre steder, en skade på en biotop kan kompenseres ved forbedringer på en biotop andetsteds (måske af en helt anden type eller kvalitet), og mindskede rekreative muligheder ét sted kan opvejes af forbedrede muligheder et andet sted. Selv i de tilfælde, hvor en art måske ikke kan bringes til at trives på samme sted igen eller er uddød, antages det at man med ækvivalensmetoden vil kunne finde enten nære eller lidt mere fjerne substitutter for disse tabte miljøgoder. Man kan i sidste ende vælge at lade grundvand, biotoper og rekreative muligheder være mere eller mindre substitutter for hinanden. Dog bliver det sværere at argumentere på objektiv basis for, at der er tale om substitutter, jo fjernere sammenhængen mellem et substitut og den skete skade bliver.

Det vil typisk være vanskeligere at opgøre det midlertidige tab af et miljøgode og effekten af en kompenserende foranstaltning. Der kan dog opstilles forskellige mål herfor, fx antal erstattede "hektar-år" eller badedage.

En ækvivalensvurdering skal i en konkret sag bygge på det *datagrundlag*, der nu findes om grundvandsressourcer, naturforhold og rekreative aktiviteter. Data skal så vidt muligt sammenfattes, så man kan opstille grove ækvivalensforhold. Her kan en *klassifikation* eller *kategorisering* af miljøgoderne ofte være nyttig. Fx har DMU og amterne en ret grov kategorisering af vandløb og jord-biotoper efter deres miljøkvalitet, der kan bruges som udgangspunkt.

Det vurderes, at det både vil være meningsfuldt og muligt at etablere en biologisk prioritetsliste for udvalgte, typiske danske arter ud fra den betydelige viden, vi allerede har. En sådan liste kan dermed indikere "substitutionsforhold" disse arter imellem. I konkrete sager vil myndigheden kunne tage udgangspunkt i listen, men vil naturligvis skulle tage højde for evt. geografiske forskelle ved en sådan fremgangsmåde.

Derudover kan en ækvivalensvurdering støtte sig til de metoder, der er brugt i udlandet. Især i USA og i Tyskland er der udviklet en praksis med brug af ækvivalensstilgangen. Her kan især peges på "Habitat Equivalency Analysis" (HEA), hvor naturværdier omregnes til standardenheder (typisk antal hektar-år, eller tons biomasse). Der er visse forudsætninger, der skal gælde, for at metoden bør anvendes, f.eks. anbefales det kun at anvende metoden, hvis der er tale om marginale ændringer, og ikke hvis der sker skader, hvor lokaliteter bliver helt ødelagte. I praksis skønnes dog, at man ikke umiddelbart bør afvise at anvende metoden, selv om situationen ikke lever helt op til de teoretiske forudsætninger. Man bør i det konkrete tilfælde vurdere, om det giver mening at anvende metoden. Et eksempel, hvor metoden ikke vil kunne anvendes, er hvis det sidste eksemplar af en art forsvinder, idet dens værdi vil være uendelig.

Hvis man bliver nød til at foretage en økonomisk værdisætning, vil der for nogle miljøgoder være et vist videngrundlag. Der foreligger en række metoder, og der er opsamlet mange erfaringer med økonomisk værdisætning gennem de seneste år. I USA kombineres ækvivalensstilgangen undertiden med økonomisk værdisætning. Der er således eksempler på, at værdien af en fiskeressource opgøres til markedspriser, og at den rekreative udnyttelse værdisættes ved anvendelse af enhedspriser fx for en badedag. Erfaringerne i Danmark viser dog, at der stadig er en del metodiske problemer, usikkerheden på værdisætningsestimaterne (fx kroner pr. m³ grundvand) er ofte høj, og det kan være vanskeligt at fortolke, hvad præcist estimaterne siger om befolkningens præferencer på miljøområdet. Desuden foreligger der ikke generelt anvendelige enhedspriser for en række miljøgoder, som uden videre kan anvendes. Dette gælder især for habitater, mens der er et vist grundlag m.h.t. grundvand og rekreative muligheder.

Der er to relevante muligheder, hvis man vil værdisætte i kroner: 1) "Benefit transfer": her finder man tidligere værdisætningsstudier i Danmark og evt. udlandet frem og justerer resultaterne herfra så godt som muligt til den konkrete sag. Der findes oversigter over sådanne studier, og en nordisk database er planlagt. Der findes ikke generelle enhedspriser for naturressourcer og udnyttelsesmuligheder, som man uden videre kan trække på. I stedet for må man konkret vurdere, om der er væsentlige forhold, som afviger mellem det tidligere værdisætningsstudie og det aktuelle sted, og korrigerer for dem. Det kan være forhold som fx befolkningstæthed og omfanget af andre miljøgoder i området. 2) Udføre et nyt ("primært") værdisætningsstudie på stedet i forbindelse med den konkrete sag. Et konkret værdisætningsstudie vil oftest give det mest præcise resultat, men sådanne studier er typisk ganske dyre. En

benefit transfer vil typisk være billigere at udføre (om end det stadig kræver en vis analytisk indsats og ressourcer), til gengæld er værdisætnings-estimatet her typisk mere usikkert.

Til stk. 2

Det foreslås, at miljøministeren bliver ansvarlig for de afhjælpende foranstaltninger på havet og de kystnære dele af søterritoriet, når der er sket en tilførsel fra skibe, dog med undtagelse af bekæmpelsen af olie- og kemikaliefurening. Som det fremgår af bemærkningerne til stk. 1 kan afhjælpende foranstaltninger f.eks. være at sørge for genopretning af en særlig fuglebestand. Det findes ikke hensigtsmæssigt at overlade sådanne foranstaltninger til forsvarsministeren, som ikke i øvrigt har sådanne opgaver og dermed næppe har den fornødne ekspertise.

Til stk. 3

Forsvarsministeren (i praksis SOK) varetager fortsat al bekæmpelse af olie- og kemikaliefurening fra skibe, jf. havmiljølovens § 34.

Til stk. 4

Med bestemmelsen fastslås det, at det forhold, at miljøministeren, henholdsvis forsvarsministeren forestår de afhjælpende foranstaltninger, ikke fritager den ansvarlige for at betale de udgifter, der følger af sådanne foranstaltninger. Udover at dette kræves efter direktivet, harmonerer det tillige med havmiljølovens § 44 og den foreslåede bestemmelse i § 3, nr. 9 i forslaget til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse, lov om forurennet jord, lov om naturbeskyttelse og forskellige andre love.

Til stk. 5

Jordforureninger, der indebærer en miljøskade på jord, vil ikke blive afhjulpet efter direktivets regler om afhjælpende foranstaltninger over for miljøskade på jord, men vil blive afhjulpet efter bestemmelser svarende til bestemmelserne i den gældende jordforureningslove om påbud om afhjælpning af jordforurening. Direktivets regler indeholder her alene krav om afhjælpning af risici over for menneskers sundhed i forhold til eksisterende og godkendt planlagt anvendelse af ejendommen, mens dansk ret indeholder krav om genopretning af den hidtidige tilstand eller tilsvarende foranstaltninger.

De eksisterende danske regler går i denne sammenhæng videre end direktivet, og de danske regler fastholdes her for at sikre, at det eksisterende danske beskyttelsesniveau fastholdes.

Til § 21

Hvis der er indtruffet flere miljøskader på en sådan måde, at omstændighederne betinger, at afhjælpende foranstaltninger efter § 20 ikke kan træffes samtidigt, skal miljøministeren træffe afgørelse om, hvilken miljøskade der skal afhjælpes først.

I denne afgørelse skal der tages hensyn til bl.a. de berørte miljøskaders art, udbredelse og alvor, samt mulighederne for naturlig reetablering og risikoen for menneskers sundhed.

Til § 22

Til stk. 1

Med bestemmelsen gives der hjemmel til at meddele påbud, uanset om påbudsadressaten har rådighed over ejendommen. Bestemmelsen tager sigte på eksempelvis tilfælde, hvor

forureneren har solgt ejendommen eller opsagt et lejemål, eller hvor forureningen har bredt sig til naboarealer.

Påbud, der udstedes i medfør af § 22, stk. 1 er dog betinget af, at der udstedes tålepåbud efter § 22, stk. 2, medmindre den, der ejer eller har anden råderet over den forurenede ejendom, giver samtykke til forurenerens adgang til ejendommen. Formålet hermed er at sikre, at den, der modtager et påbud under henvisning til forslaget § 22, stk. 1, har den rådighed over påbudets genstand, der efter forvaltningsretten er en nødvendig forudsætning.

Til stk. 2

Det følger endvidere af bestemmelsen i stk. 2, at myndighederne kan påbyde grundejeren eller anden rådighedsindehaver at tåle, at forureneren rydder op. Eksempelvis vil også en lejer kunne påbydes at tåle en sådan oprydning, selv om den vil kunne genere den virksomhed, der udøves af lejer, f.eks. en forretning.

Da lovforslagets beskyttelsesinteresser også omfatter situationer, hvor miljøskaden ikke udgør nogen trussel mod andre (almenvellet) end ejeren selv, er bestemmelsen ensbetydende med, at ejeren kan tvinges til at afgive rådighed af hensyn til egen sundhed.

Afdgangen til at udstede påbud skal administreres i overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige principper og grundsætninger, herunder proportionalitetsprincippet. I relation til udstedelse af tålepåbud efter forslaget § 22, stk. 2 skal det bemærkes, at myndigheden blandt andet skal være opmærksom på, at der er proportionalitet mellem på den ene side omfanget af de omkostninger, som en grundejer eller andre rettighedshavere kan risikere at blive påført som følge af gennemførelsen af undersøgelser og afhjælpning af miljøskaden på ejendommen, og på den anden side omfanget og arten af den forurening og den forureningsfare, der konkret tilsigtes fjernet. Der henvises dog i den forbindelse til lovens definition af en miljøskade som – netop med udgangspunkt i proportionalitetsprincippet – antages skal have en sådan karakter – et omfang og en almen interesse for andre end den eller de umiddelbart berørte, at den kan ”bære” direktivets krav til håndteringen af miljøskaderne, herunder ikke mindst kravene til supplerende og kompenserende foranstaltninger ved afhjælpning af skader på beskyttede arter og internationale naturbeskyttelsesområder og på vand.

Det må antages, at omfanget af de eventuelle omkostninger for grundejere eller rettighedshavere i nogle tilfælde afhænger af, hvornår oprydningen gennemføres. Dette kan medføre, at påbudte oprydninger forudsættes gennemført på det tidspunkt, hvor de økonomiske omkostninger for grundejeren eller rettighedshavere må forventes at være mindst mulige.

Der vil kunne forekomme tilfælde, hvor gennemførelse af undersøgelsespåbud eller et påbud om afhjælpning foranstaltninger vil udgøre en ekspropriation i grundlovens § 73's forstand. Der vil dog kun kunne være tale om ekspropriation i de tilfælde, hvor der udstedes tålepåbud til en grundejer, som ikke er forurener. § 22, stk. 2, skal forstås med den begrænsning, at der ikke vil kunne meddeles påbud, hvor et påbud vil udgøre en ekspropriation.

Formålet med stk. 2 er at sikre, at en ejer eller bruger ikke kan forhindre en oprydning med den virkning, at myndigheden eventuelt selv måtte foretage den nødvendige oprydning. I langt de fleste tilfælde må det dog forventes, at en grundejer frivilligt vil medvirke til, at oprydningen kan ske, således at miljøproblemet på ejendommen vil blive løst.

Modsætter grundejeren eller anden rådighedsindehaver sig imidlertid fortsat oprydningen, efter at den pågældende er blevet meddelt et påbud, kan denne straffes efter bestemmelserne i § 43, stk. 1, nr. 6.

Til stk. 1

Det foreslås, at oplysninger om påbud vedrørende miljøskader, der forvarsles eller meddeles, skal tinglyses for påbudsadressatens regning.

Tinglysningspligten er begrundet for så vidt angår påbud til fraflyttede forurenere i hensynet til at informere eventuelle købere af fast ejendom om, at en tidligere ejer af ejendommen må forventes at skulle gennemføre en undersøgelse eller afhjælpende foranstaltninger på ejendommen. Afhjælpende foranstaltninger i forbindelse med miljøskader kan være af længerevarende karakter, f.eks. en afværgepumpning, der skal vedligeholdes.

Efter bestemmelsen har miljømyndigheden pligt til at tinglyse oplysninger om de nævnte påbud eller forvarslinger. Tinglysning er imidlertid ikke en gyldighedsbetingelse i relation til håndhævelse af de meddelte påbud.

Tinglysning sker på påbudsadressatens regning, jf. dog forslagets stk. 2.

Til stk. 2.

Miljøministeren dækker omkostninger til tinglysning for påbudsadressaten, hvis forvarslede påbud ikke meddeles endeligt.

Til stk. 3

Når påbuddet er efterkommet, skal miljøministeren aflyse tinglysningen af påbuddet.

Til § 24

Til stk. 1

Det er et krav efter direktivet, at klageberettigede, jf. § 38, kan anmode miljøministeren om at træffe foranstaltninger efter kapitel 2-4 i forhold til en miljøskade eller overhængende fare for miljøskade, der behandles efter denne lov. Dette forudsætter, jf. § 2, at der er truffet en afgørelse om, at der foreligger en miljøskade eller en overhængende fare herfor.

Reglen er begrundet i, at personer, der berøres eller vil kunne blive berørt af miljøskader, bør have ret til at anmode den kompetente myndighed om at træffe foranstaltninger. Miljøbeskyttelse er imidlertid en diffus interesse, som enkeltpersoner ikke altid vil eller kan varetage. Miljøorganisationer, der arbejder for at fremme miljøbeskyttelse, bør derfor også have mulighed for på hensigtsmæssig måde at bidrage til en effektiv gennemførelse af reglerne.

Til stk. 2

Det er en forudsætning for vurdering af anmodningen, at den er ledsaget af de relevante oplysninger og data om den forvoldte miljøskade. Heri ligger, at myndigheden kan kræve et vist minimum af oplysninger og data mv. fra den klageberettigede, førend sagen undergives sagsbehandling. Det betyder, at ikke enhver mindre oplysning nødvendigvis skal igangsætte en sagsproces. Der vil skulle foretages en konkret vurdering, men åbenbart grundløse anmodninger må kunne afvises uden videre.

Til § 25

Det følger af direktivet, at den klageberettigede personkreds, jf. § 38 skal have mulighed for at udtale sig om et udkast til afgørelse om afhjælpning efter § 20 og bilag 2. Udøvelsen af denne ret sikres ved en regel om, at der skal ske offentlig annoncering af et udkast til afgørelse, evt. på hjemmesiden, med en frist på 4 uger til at kommentere udkastet.

Til § 26

Til stk. 1

Det fastslås ligesom i de øvrige love under Miljøministeriets ressort, at afgørelser efter denne lov skal meddeles skriftligt til adressaten.

Det bestemmes videre, at afgørelser, der kan påklages efter denne lov, tillige meddeles den klageberettigede personkreds, jf. § 38 og de myndigheder, der har været inddraget i sagens behandling. Reglen har først og fremmest til formål at sikre, at potentielle klagere får underretning om afgørelsen, så de får reel mulighed for at udnytte deres klageadgang.

Til stk. 2

Det fastsættes dog, at underretning af de i § 38, stk. 1, nr. 2 nævnte personer – enhver der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald – kan ske ved offentlig annoncering. Dog skal der altid foretages offentlig annoncering af afgørelser efter § 20. Det findes således rimeligt, at en afgørelse, som har været annonceret i udkast, jf. § 25, også skal annonceres, når afgørelsen træffes. Reglen sikrer tillige, at alle de klageberettigede bliver opmærksomme på afgørelsen og får mulighed for at vurdere, i hvilket omfang deres bemærkninger er blevet fulgt.

Til stk. 3

Bestemmelsen fastslår, at annonceringen kan ske på Miljøministeriets hjemmeside. Det er således ikke et krav, at annonceringen sker i lokale ugeblade el.lign.

Til § 27

Til stk. 1

Bestemmelsen fastsætter i lighed med andre miljølove, at påbud efter denne lov skal indeholde en frist for påbuddets efterkommelse. Det kan bestemmes, at påbud skal efterkommes straks, når der foreligger særlige forhold.

Til stk. 2

Det fastslås, at det kan bestemmes, at klage over påbud ikke skal have opsættende virkning, når særlige grunde taler for dette. Udgangspunktet er, at en klage over et påbud har opsættende virkning, jf. § 36, stk. 4 og § 37, stk. 4. Her bestemmes det dog at når der er særlige grunde – hensyn til miljøet – kan det bestemmes at en klage ikke har opsættende virkning. Dette indebærer at påbuddet skal efterkommes, selvom det er påklaget.

Til § 28

Til stk. 1

Det foreslås, at miljøministeren, henholdsvis forsvarsministeren, kan bemyndige en under ministeriet oprettet statslig myndighed eller efter forhandling med vedkommende minister andre statslige myndigheder til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren.

Det er p.t. tanken, at miljøministerens beføjelser henlægges til de syv miljøcentre under Miljøministeriet og at forsvarsministerens beføjelser henlægges til SOK, som det er tilfældet eller havmiljøloven.

I lighed med [L 40] foreslås det tillige, at der gives mulighed for at delegere til statslige myndigheder uden for de to nævnte ministerier. Der er ingen aktuelle planer herom.

Til stk. 2

Ministeren bemyndiges til at fastsætte regler om adgangen til at påklage afgørelser truffet i henhold til stk. 1, herunder at afgørelserne ikke skal kunne påklages. Det er tanken at

udnytte denne hjemmel til at afskære klageadgangen til ministeren, idet alle afgørelser efter loven vil kunne påklages til enten Miljøklagenævnet eller Naturklagenævnet, jf. § 35.

Til stk. 3

Ministeren bemyndiges til at kunne fastsætte regler om udøvelsen af de beføjelser, som en statslig myndighed uden for ministeriet kan bemyndiges til at udføre. Det bemærkes i øvrigt, at miljøministeren bevarer sine beføjelser, herunder instruktionsbeføjelsen, i relation til de delegerede opgaver, da myndigheden på det delegerede område funktionelt vil høre under miljøministeren.

Til stk. 4

Ministeren kan endvidere fastsætte regler om, at kommunalbestyrelsen skal være kompetent myndighed i stedet for ministeren vedrørende nogle eller alle de beføjelser, som ministeren har i henhold til loven.

Det kan således på sigt vise sig hensigtsmæssigt at lade de kommunale myndigheder overtage sagsbehandlingen, når loven har virket i en vis periode og der på den baggrund er blevet indsamlet et erfaringsgrundlag med hensyn til såvel det reelle antal/omfang af indtrufne miljøskader på årsbasis, som med hensyn til anvendelse af vurderingsmetoderne i bilag 2 og typen og omfanget af de igangsatte og udførte afhjælpende foranstaltninger.

Der er ikke tale om delegation, hvorfor ministeren ikke vil have instruktionsbeføjelse i forhold til den enkelte kommunalbestyrelse.

Miljøministeren vil kunne fastsætte regler om sagernes behandling i forbindelse med evt. regler om overførsel af myndighedsbeføjelser til kommunalbestyrelserne.

Til § 29

Til stk. 1 og 2

Ministeren gives bemyndigelse til at fastsætte regler om eller bestemme, at kommunalbestyrelsen skal tilvejebringe oplysninger til brug for vurderingen af forhold efter denne lov. Det samme gælder i forhold til den ansvarlige, der vil kunne afkræves oplysninger om dennes foranstaltninger, herunder påbudte foranstaltninger i henhold til denne lov. Hjemlen tager bl.a. sigte på at kunne råde over oplysninger, der kan medvirke til fremme af finansielle produkter, f.eks. forsikringer. Bl.a. Forsikring og Pension vil derfor blive inddraget i forbindelse med fastsættelse af regler herom.

Oplysningerne vil endvidere kunne indgå i den rapport, som Danmark skal aflægge til Kommissionen i 2013 om erfaringerne med anvendelse af miljøansvarsdirektivet.

Til stk. 3

Oplysningerne kan forlanges afgivet i en bestemt form.

Til § 30

Det foreslås, at miljøministeren, henholdsvis forsvarsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, har adgang til ejendomme, lokaliteter og transportmidler uden retskendelse, og om adgang til at fotografere, kopiere eller medtage dokumenter eller andre genstande uden vederlag for at kunne varetage de opgaver, ministeren er tillagt efter loven.

Adgang kræver dog retskendelse i visse situationer, jf. bestemmelsens stk. 2. Endelig fastslås det i stk. 3, at politiet yder bistand, og at ministeren kan fastsætte regler herom efter forhandling med justitsministeren.

Bestemmelsen svarer til den allerede gældende bestemmelse herom i f.eks. jordforureningsloven.

Til § 31

Til stk. 1

Med bestemmelsen får miljøministeren, henholdsvis forsvarsministeren hjemmel til at opkræve et sagsbehandlergebyr hos den ansvarlige i overensstemmelse med direktivets krav om, at den ansvarlige bærer omkostningerne ved forebyggende og afhjælpende foranstaltninger.

Ved omkostninger forstås omkostninger, som er nødvendige for en korrekt og effektiv gennemførelse af reglerne i denne lov, herunder omkostningerne til vurdering af miljøskader, en overhængende fare for, at sådanne skader indtræder, alternative foranstaltninger samt administrative og juridiske omkostninger, håndhævelsesomkostninger, omkostninger ved dataindsamling og andre generelle omkostninger samt omkostninger ved overvågning og tilsyn.

Gebyret tillægges udpantningsret.

Til stk. 2 og 3

Bestemmelserne giver miljøministeren bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om, hvorledes gebyret opgøres, forfaldstid m.v. og om betaling af rente ved manglende eller for sen betaling af gebyr efter stk. 1. Det forventes, at der bl.a. fastsættes regler om, at der kan foretages en skønsmæssig beregning af administrative omkostninger, retshåndhævelsesomkostninger og andre generelle omkostninger, der skal dækkes, og at gebyret beregnes baseret på en timepris inklusive overhead.

Til § 32

Det slås i stk. 1 fast, at ubetalte krav efter § 31 – gebyret – som er tillagt udpantningsret samt renter heraf, også kan inddrives ved indeholdelse i løn mv. efter reglerne for inddrivelse af personlige skatter i kildeskatteloven, og at krav kan eftergives af restanceindrivelsesmyndigheden efter reglerne i opkrævningsloven, jf. bestemmelsens stk. 2. Reglerne svarer til de bestemmelser, der blev indsat i en lang række love med vedtagelsen af lov nr. 431 af 6. juni 2005 om ændring af forskellige love (Forenkling, harmonisering og objektivisering af reglerne om inddrivelse af gæld til det offentlige m.v. samt mulighed for anvendelse af digitale lønsedler).

Til § 33

I overensstemmelse med direktivet fastsættes der en tidsfrist på 5 år, inden for hvilken ministeren kan indlede procedurer til at få dækket afholdte omkostninger i forbindelse med selvhjælpshandlinger. De 5 år regnes fra den dato, hvor foranstaltningerne er afsluttet eller hvor den ansvarlige er blevet identificeret. Den seneste af disse datoer skal lægges til grund.

Bestemmelsen er udtryk for den vægt, der lægges på forureneren betaler princippet i miljøansvarsdirektivet. Det må herefter antages, at denne udtrykkelige bestemmelse for-

trænger almindelige passivitetsbetragtninger, således at sådanne ikke gælder inden for den 5-årige tidsfrist.

Det er lovgivningens almindelige regler, der gælder for suspension og afbrydelse af denne 5-årige forældelsesregel.

Til § 34

Loven finder ikke anvendelse på personskade, skade på privat ejendom eller økonomisk tab og berører ikke rettigheder med hensyn til sådanne skader.

Loven begrænser desuden ikke adgangen til erstatning efter almindelige regler i eller uden for kontrakt eller i medfør af regler, som er fastsat i eller i medfør af anden lovgivning.

Endelig giver loven ikke private ret til erstatning som følge af miljøskade eller overhængende fare for sådan skade.

Til § 35

Efter miljøansvarsdirektivets artikel 13 skal der være adgang til domstolsprøvelse eller administrativ klageadgang til et uafhængig og upartisk organ. På denne baggrund foreslås det i stk. 1, at afgørelser efter loven kan påklages til det nævn, der er klageinstans i forhold til afgørelsen om, at der foreligger en sag, som skal behandles efter nærværende lov. For så vidt angår den lovgivning, der er nævnt i § 2, stk. 1, betyder dette, at enten Miljøklagenævnet eller Naturklagenævnet vil være klageinstans. Der henvises til bemærkningerne til §§ 36 og 37.

Af stk. 2 fremgår, at miljøministeren kan fastsætte regler om, at afgørelser efter anden lovgivning ligeledes skal kunne påklages til et af de to nævnte klagenævn. Bestemmelsen har sammenhæng til § 2, stk. 2, der indeholder en bemyndigelse, hvorefter ministeren kan fastsætte regler om, at loven tillige skal finde anvendelse på miljøskader, omfattet af anden lovgivning.

Til § 36

Til stk. 1

Det fastsættes, at miljøbeskyttelseslovens § 102, § 104, stk. 1 og 2, § 105, § 106 og § 109 finder tilsvarende anvendelse ved miljøklagenævnets behandling af sager efter denne lovs § 35. Det drejer sig om bestemmelser om nævnets uafhængighed, nævnets sammensætning, krav til formand og dennes stedfortrædere (juridisk embedseksamen), beskikkelse af nævnets medlemmer efter indstilling fra en række erhvervsorganisationer, formandens kompetence på nævnets vegne, nedsættelse af visitationsudvalg, som kan henvise sager til behandling i selve nævnet, samt regler om tilvejebringelse af oplysninger og om besigtigelse.

Til stk. 2

Der fastsættes krav om skriftlighed, hvortil klage skal indsendes og frist for indgivelse af klage, herunder om klagefristens udløb.

Til stk. 3

Miljøministeren bemyndiges til at kunne fastsætte regler om klagenævnets sammensætning og virksomhed ved behandlingen af sager efter denne lov. I lighed med de tilsvarende bestemmelser i andre miljølove vil sådanne regler blive fastsat i Miljøklagenævnets forretningsorden.

Til stk. 4

Det fastsættes, at en klage over et påbud har opsættende virkning, medmindre nævnet bestemmer andet – eller miljøministeren i sin afgørelse har ophævet den opsættende virkning af klage efter bestemmelsen i § 27, stk. 2.

Til § 37

Til stk. 1

Bestemmelsen fastlægger tilsvarende regler som nævnt i § 36 om klage til Naturklagenævnet i forhold til afgørelser efter loven på naturområdet. Se i øvrigt bemærkningernes ovenfor til § 36.

Til § 38

Til stk. 1

Bestemmelsen fastlægger i nr. 1-6 den klageberettigede personkreds.

Nr. 1 omfatter afgørelsens adressat, dvs. den eller de for de pågældende forhold ansvarlige.

Bestemmelsen i nr. 2 tillægger enhver med individuel, væsentlig interesse i sagens udfald klageret i overensstemmelse med gældende regler på miljø- og naturområdet. Direktivet anvender artikel 12 og 13 begrebet ”berøres eller forventes t blive berørt”. Kravet om ”berørthed” er ikke nærmere fastlagt i direktivet, men begrebet må antages at være i overensstemmelse med begrebet ”individuel, væsentlig interesse i sagens udfald”, som anvendes i lovene på miljø- og naturområdet (f.eks. miljøbeskyttelsesloven § 98). Herved forstås, at den pågældende klageberettigede skal være berørt af afgørelsen i vis kvalificeret grad (”væsentlig”), og at denne påvirkning skal være speciel (”individuel”) i sammenligning med den påvirkning, som afgørelsen vil have i forhold til alle og enhver indenfor en større personkreds. Der henvises i øvrigt til forarbejder og praksis i henhold til gældende miljø- og naturlovgivning.

Bestemmelserne i nr. 3-6 er inspireret af Århus-konventionens regler om klageberettigelse, som bl.a. er gennemført i Miljøbeskyttelseslovens § 100. Bestemmelsen fastsætter, at visse lokale eller landsdækkende foreninger og organisationer under visse betingelser kan påklage afgørelser.

I nr. 7 fastslås, at også berørte myndigheder er klageberettigede. Det kan konkret dreje sig om den kommune, som oprindeligt har truffet afgørelsen efter miljø- og naturlovgivningen om hvem der er ansvarlig, på hvilket ansvarsgrundlag og at der er tale om en miljøskade eller overhængende fare for en sådan miljøskade eller den kommune, hvor miljøskaden er indtruffet.

Til stk. 2

Det foreslås, at lokale afdelinger af landsdækkende foreninger og organisationer ikke selvstændigt er klageberettigede. De må således enten rette henvendelse til deres hovedafdeling, som herefter om ønsket kan indgive klage – eller hovedafdelingen vil kunne give lokalafdelingen mandat til at klage på deres vegne. Bestemmelsen findes tilsvarende i en række love på miljø- og naturområdet.

Til § 39

Bestemmelsen fastlægger en frist på 6 måneder efter at afgørelsen er meddelt eller offentligt annonceret, for anlæggelse af sag ved domstolene. Bestemmelsen findes tilsvarende i en række love på miljø- og naturområdet.

Til § 40

Bestemmelsen fastslår, at det er miljøministeren – i praksis de syv miljøcentre under Miljøministeriet – der udøver tilsynet med overholdelsen af loven, regler udstedt i medfør af loven og konkrete afgørelser.

Til § 41

Til stk. 1

Det følger af § 27, at påbud skal indeholde en frist for afgørelsens efterkommelse, og at det dog også kan bestemmes at påbud skal efterkommes straks, når der foreligger særlige forhold.

I § 41 bestemmes det, at når den fastsatte frist er udløbet uden at påbuddet er efterkommet, kan miljøministeren på påbudsadressatens regning lade de påbudte foranstaltninger udføre.

Til stk. 2

Det følger videre af stk. 2, at i tilfælde af overhængende fare for sundheden eller hvor øjeblikkelige indgreb er påkrævet for at afværge miljøskadens udbredelse eller indtræden, kan tilsynsmyndigheden foretage det nødvendige uden påbud og for den ansvarliges regning.

Til § 42

Bestemmelsen svarer til bl.a. § 70 a i miljøbeskyttelsesloven. Bestemmelsen omfatter tilfælde, hvor Retssikkerhedslovens § 10 udelukker anvendelse af miljølovens bestemmelser om oplysningspligt, fordi tilsynsmyndigheden har en konkret mistanke om, at der er begået en strafbar overtrædelse af de regler, som myndigheden fører tilsyn med.

Hvis myndigheden vurderer, at der kan blive tale om en politianmeldelse, vil myndigheden være afskåret fra at kræve udlevering af oplysninger, som eventuelt vil kunne få betydning for straffesagen. For sådanne tilfælde hjemler bestemmelsen, at oplysningerne fremskaffes ved myndighedens egne undersøgelser og for virksomhedens regning.

Til § 43

Til stk. 1

Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning straffes det med bøde at undlade at efterkomme afgørelser efter loven, at undlade at underrette efter § 13, stk. 1, at afgive urigtige eller vildledende oplysninger efter § 13, stk. 1 og 2, eller § 17, at undlade at afværge eller forbygge efter § 14, stk. 1, at undlade at efterkomme miljøministerens afgørelse om at etablere sikkerhedsstillelse efter § 16, medmindre dette skyldes den ansvarliges økonomiske forhold. Det straffes ligeledes med bøde at modvirke adgangen til en ejendom, lokalitet eller transportmiddel i strid med § 30.

Til stk. 2

Straffen kan stige til fængsel i indtil 2 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er voldt skade på miljøet eller fremkaldt fare derfor eller opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herunder ved besparelser.

Til stk. 3

Bestemmelsen i stk. 3 svarer til den tilsvarende bestemmelse i havmiljøloven og er begrundet i internationale regler.

Til stk. 4

Der kan pålægges selskaber mv. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Til § 44

Ransagning i sager om overtrædelse af bestemmelserne i denne lov kan ske i overensstemmelse med retsplejelovens regler om ransagning i sager, som efter loven medfører frihedsstraf.

Til § 45

Til stk. 1

Loven træder i kraft den 30. april 2007.

Til stk. 2

Med forslaget slås det fast, at påbud kun kan meddeles for miljøskader forvoldt ved en emission, begivenhed eller hændelse, som finder sted efter den 30. april 2007. Det sikres hermed i overensstemmelse med direktivets artikel 17, at loven ikke har tilbagevirkende kraft.

Til stk. 3

Påbud kan dog ikke meddeles i forbindelse med miljøskader forvoldt ved en emission, begivenhed eller hændelse, som finder sted efter den 30. april 2007, når denne er en følge af en aktivitet, som fandt sted og blev afsluttet inden den 30. april 2007. Dette følger ligeledes af direktivets artikel 17.

Til § 46

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.